

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 30.

Vydána dne 18. prosince 1956

Cena Kčs 3.10.

OBSAH:

(55.—57.) **55.** Zákon o sociálním zabezpečení. — **56.** Nařízení o nemocenském a důchodovém pojištění členů jednotných zemědělských družstev a o důchodovém pojištění jednotlivě hospodařících rolníků a jiných osob samostatně hospodařících. — **57.** Nařízení o nemocenském pojištění a důchodovém zabezpečení členů výrobních družstev.

55. Zákon

ze dne 30. listopadu 1956

o sociálním zabezpečení.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

ČÁST PRVÁ.

ÚVODNÍ USTANOVENÍ.

§ 1.

Účel zákona.

Ústava 9. května zaručuje všem občanům právo na zaopatření ve stáří, při nezpůsobilosti k práci a při nemožnosti obživy. Toto právo bylo občanům zajištěno národním pojištěním. Jeho součástí bylo též důchodové zabezpečení zaměstnanců. Rozvoj našeho národního hospodářství a jeho úspěchy umožňují přebudovat důchodové zabezpečení zaměstnanců a přičlenit k němu sociální péči o všechny občany, kteří jí potřebují. Účelem takto vytvořeného sociálního zabezpečení je přispět v souladu s rozvojem výrobních sil ještě více k zvýšení hmotné i kulturní úrovně pracujících a k výstavbě socialismu v našem státě. Dávky a služby sociálního zabezpečení poskytuje stát. Zaměstnanci neplatí na jejich úhradu zvláštní příspěvky.

§ 2.

Věcný obsah sociálního
zabezpečení.

Sociální zabezpečení zahrnuje:

1. důchodové zabezpečení
 - a) zaměstnanců a
 - b) příslušníků ozbrojených sil, kteří nejsou účastní důchodového zaopatření podle zvláštních předpisů;
2. zabezpečení důchodců v nemoci;
3. sociální péči.

ČÁST DRUHÁ.

DŮCHODOVÉ ZABEZPEČENÍ.

Díl I.

Důchodové zabezpečení
zaměstnanců.

Oddíl první.

Základní ustanovení.

§ 3.

Osobní rozsah.

(1) Na dávky důchodového zabezpečení podle tohoto dílu zákona mají nárok:

- a) zaměstnanci,
- b) domácí dělníci,
- c) žáci učilišť státních pracovních záloh,
- d) učňové.

pojištění podle předpisů o nemocenském pojištění zaměstnanců (dále jen „zaměstnanci“), jakož i pozůstalí po zaměstnancích.

(2) Zaměstnancem ve smyslu tohoto zákona je též, kdo je činný pro socialistický sektor v poměru, který má obsah zaměstnaneckého pracovního poměru, avšak není takto označen nebo nemá všechny náležitosti předepsané pro vznik zaměstnaneckého pracovního poměru; předchozí ustanovení však neplatí, jestliže taková osoba je z důvodu této činnosti pojištěna již podle jiných předpisů na dávky obdobné dávkám důchodového zabezpečení.

(3) Jako zaměstnanci mají nárok na dávky důchodového zabezpečení s odchylkami stanovenými v prováděcích předpisech (§ 32):

- a) studenti vysokých škol a vědečtí aspiranti,
- b) spisovatelé, hudební skladatelé, výtvarní umělci, architekti, vědečtí badatelé, výkonní umělci a umělci, uznání příslušnou vrcholnou organizací, pokud jde o činnost, kterou nevykonávají v zaměstnaneckém pracovním poměru;
- c) jiní pracovníci, o kterých to stanoví státní úřad sociálního zabezpečení a Ústřední rada odborů společnou vyhláškou v úředním listě.

§ 4.

Obsah důchodového zabezpečení zaměstnanců. Výčet dávek.

(1) Z důchodového zabezpečení se poskytují zaměstnancům dávky ve stáří a při trvalé pracovní neschopnosti; pozůstalým po zaměstnancích se poskytují dávky při ztrátě živitele.

(2) Z důchodového zabezpečení zaměstnanců se poskytují tyto dávky:

1. důchody:

- a) starobní,
- b) invalidní a částečný invalidní,
- c) invalidní a částečný invalidní při pracovním úrazu,
- d) vdovský,
- e) vdovecký,
- f) sirotčí,

- g) manželky,
- h) za výsluhu let,
- ch) osobní,
- i) sociální;

2. výchovné k důchodům;

3. zvýšení důchodů pro bezmocnost.

§ 5.

Pracovní kategorie.

(1) Zaměstnání se pro účely důchodového zabezpečení zařazují do tří pracovních kategorií:

- a) do I. pracovní kategorie patří zaměstnání pod zemí v dolech a zaměstnání výkonných letců;
- b) do II. pracovní kategorie patří zaměstnání vykonávaná za zvlášť těžkých pracovních podmínek;
- c) do III. pracovní kategorie patří ostatní zaměstnání.

(2) Vláda určuje, která zaměstnání se zařazují do II. pracovní kategorie. Seznam zaměstnání zařazených do II. pracovní kategorie se uveřejní vyhláškou státního úřadu sociálního zabezpečení v úředním listě.

(3) Zaměstnancem I. (II.) pracovní kategorie se rozumí zaměstnanec, který byl zaměstnán v I. (II.) pracovní kategorii po dobu potřebnou pro nárok na důchod (§ 9 odst. 1 a § 13) nebo jemuž vznikl nárok na důchod následkem pracovního úrazu (§ 16) utrpeného při výkonu tohoto zaměstnání, jestliže ke dni vzniku nároku na důchod

- a) takové zaměstnání trvalo, nebo
- b) neuplynulo více než dva roky ode dne výstupu z takového zaměstnání, nebo
- c) neuplynulo více než pět let ode dne změny zaměstnání, k níž došlo z důvodů zdravotních na doporučení posudkové komise sociálního zabezpečení (§ 70) nebo v obecném zájmu.

(4) Náhradní doby (§ 6 odst. 2) se započítávají jako doba zaměstnání v I. (II.) pracovní kategorii, bylo-li takové zaměstnání přerušeno jen jímí.

§ 6.

Doba zaměstnání.

Náhradní doby.

(1) Pokud tento zákon požaduje pro vznik nebo výši nároků na dávky určitou dobu zaměstnání, rozumí se jí:

1. doba zaměstnání (§ 3) od 1. ledna 1957,

2. před tímto dnem:

- a) doba národního (veřejnoprávního) důchodového pojištění zaměstnaneckého,
- b) doba pracovního poměru, po kterou byl zaměstnanec účasten veřejného nebo jemu obdobného pensijního zaopatření,
- c) doba činnosti postavené na roveň době důchodového pojištění zvláštními předpisy.

(2) Byl-li zaměstnanec zaměstnán nebo pojištěn (odstavec 1) aspoň rok, započítávají se — nestanoví-li tento zákon nebo předpisy podle něho vydané jinak — do doby zaměstnání v III. pracovní kategorii tyto náhradní doby:

1. v období do 30. září 1948 v rozsahu stanoveném podle odstavce 4:

- a) doba vojenské služby,
- b) doby odbojové činnosti a věznění z politických nebo rasových důvodů v době nesvobody;

2. v období od 1. října 1948:

- a) doba přípravy na povolání po skončení povinné školní docházky studiem na výběrových a vysokých školách, doba vědecké aspirantury, jakož i doba odborného nebo politického školení,
- b) doba vojenské služby v československých ozbrojených silách a ve spojeneckých armádách,
- c) doba výcviku nebo školení pro nové zaměstnání prováděných se souhlasem orgánu sociálního zabezpečení,
- d) doba, po kterou měl zaměstnanec nárok na peněžité dávky nemocenského pojištění poskytované místo mzdy,
- e) doba, po kterou žena pečovala o dítě (§ 24) mladší osmi let nebo o nezletilce, který pro svůj trvale nepříznivý zdravotní stav potřeboval stálé péče.

(3) Kryje-li se doba zaměstnání s náhradní dobou, započte se jen jedna z nich, a to ta, jejíž zápočet je pro zaměstnance výhodnější; to platí též, kryjí-li se doby zaměstnání nebo náhradní doby navzájem.

(4) Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s ministerstvy národní obrany a vnitra a s Ústřední radou odborů vyhláškou v úředním listě, které doby podle odstavce 2 č. 1 a v jakém rozsahu se započítávají do doby zaměstnání; v dohodě s Ústřední radou odborů může též stanovit, které jiné činnosti a v jakém rozsahu se kladou na roveň době zaměstnání (odstavec 1 č. 2 písm. c).

§ 7.

Přerušení zaměstnání.

Zachování nároků.

(1) Bylo-li zaměstnání přerušeno po dobu nepřesahující pět let, započítává se doba zaměstnání před přerušením; trvalo-li však přerušení zaměstnání déle než pět let, započítává se doba zaměstnání před přerušením, jestliže zaměstnání po něm trvalo aspoň tři roky.

(2) Bylo-li zaměstnání přerušeno po dobu, po kterou je poskytován důchod invalidní, částečný invalidní nebo za výsluhu let, posuzují se nároky z důchodového zabezpečení tak, jako kdyby zaměstnanec nevystoupil ze zaměstnání, doba přerušení se však nezapočítává do doby zaměstnání. To platí též, bylo-li zaměstnání přerušeno na dobu delší než 2 roky z jiných vážných důvodů. O tom, bylo-li zaměstnání přerušeno z vážných důvodů, rozhoduje na žádost zaměstnance výkonný orgán okresního národního výboru. Žádost je nutno podat nejpozději do dvou roků od výstupu ze zaměstnání.

§ 8.

Průměrný roční výdělek.

(1) Důchody se vyměřují z průměrného ročního výdělku.

(2) Průměrný roční výdělek se vypočítává z hrubých výdělků za posledních 10 kalendář-

ních let před vznikem nároku na důchod, po případě za posledních 5 kalendářních let, jestliže to je pro zaměstnance výhodnější. Průměrný roční výdělek až do částky 24.000 Kčs se bere za podklad vyměření důchodu plně, nad tuto částku, nejvýše však celkem do 60.000 Kčs, jednou třetinou.

(3) Průměrný roční výdělek zaměstnance staršího 60 let a průměrný roční výdělek zaměstnance I. pracovní kategorie nebo ženy, kteří jsou starší 55 let, se vypočítává za kalendářní léta před dovršením tohoto věku, je-li tento průměrný roční výdělek vyšší než průměrný roční výdělek vypočtený podle odstavce 2; starobní, invalidní nebo částečný invalidní důchod osoby, která již požívá nebo požívala některý z těchto důchodů, nesmí být vyměřen z nižšího průměrného ročního výdělku, než kolik činil průměrný roční výdělek, z něhož byl již důchod vyměřen.

(4) Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s Ústřední radou odborů podrobnosti vyhláškou v úředním listě; přitom může stanovit, že některé doby, po které zaměstnanec (důchodce) neměl výdělek, se vylučují z období rozhodného pro výpočet průměrného ročního výdělku.

Oddíl druhý.

D á v k y.

Starobní důchod.

§ 9.

P o d m í n k y n á r o k u.

(1) Starobní důchod náleží zaměstnanci, který byl zaměstnán (§ 6) nejméně 20 roků, jestliže v době trvání zaměstnání nebo nejpozději do dvou roků po výstupu z něho dosáhl věku aspoň 60 let, zaměstnanec I. pracovní kategorie nebo žena věku aspoň 55 let.

(2) Zaměstnanci, který byl zaměstnán (§ 6) po dobu kratší než 20 let, avšak nejméně 5 let, náleží starobní důchod, jestliže v době trvání zaměstnání nebo nejpozději do dvou roků po výstupu z něho dosáhl věku aspoň 65 let.

§ 10.

V ý š e s t a r o b n í h o d ů c h o d u.

(1) Základní výměra starobního důchodu (§ 9 odst. 1) zaměstnance I. pracovní kategorie činí 60 %, zaměstnance II. pracovní kategorie 55 % a zaměstnance III. pracovní kategorie 50 % průměrného ročního výdělku.

(2) Byl-li zaměstnanec I. nebo II. pracovní kategorie zaměstnán do dne vzniku nároku na starobní důchod déle než 20 let a zaměstnanec III. pracovní kategorie déle než 25 let, přičítají se k základní výměře důchodu za každý další rok zaměstnání

v I. pracovní kategorii od 21. roku zaměstnání 2 %,

v II. pracovní kategorii od 21. roku zaměstnání 1,5 %,

v III. pracovní kategorii od 26. roku zaměstnání 1 %

průměrného ročního výdělku; přitom se náhradní doba péče o dítě (§ 6 odst. 2 č. 2 písm. e)) nezapočítává do doby zaměstnání rozhodné pro výši důchodu.

(3) Jestliže zaměstnanec byl zaměstnán střídavě v různých pracovních kategoriích, včítá se pro zvýšení nároku na důchod podle odstavce 2 do prvních 20 roků (zaměstnanci III. pracovní kategorie do prvních 25 roků) zaměstnání vždy nejprve doba zaměstnání ve III. pracovní kategorii, poté doba zaměstnání ve II. a naposled doba zaměstnání v I. pracovní kategorii.

(4) Je-li zaměstnanec I. pracovní kategorie mladší 60 let zaměstnán po vzniku nároku na starobní důchod, náleží mu jedna třetina starobního důchodu vyměřeného ke dni vzniku nároku na tento důchod. Je-li však zaměstnán v I. pracovní kategorii, náleží mu starobní důchod v plné výši. Po dosažení věku 60 let náleží mu starobní důchod vždy v plné výši.

(5) Je-li zaměstnanec II. nebo III. pracovní kategorie mladší 65 let (žena mladší 60 let) zaměstnán po vzniku nároku na starobní důchod, náleží mu jedna třetina starobního důchodu vyměřeného ke dni vzniku nároku na tento důchod; po dosažení věku 65 let (u ženy

po dosažení věku 60 let) náleží mu však starobní důchod vždy v plné výši.

(6) Starobní důchod zaměstnance staršího 65 let, který byl zaměstnán po dobu kratší než 20 let, avšak aspoň 5 let (§ 9 odst. 2), činí poměrnou část z 50 % průměrného ročního výdělku, která odpovídá poměru doby zaměstnání k době 20 let.

(7) Vláda může stanovit, že zaměstnancům, kterým by náležel podle odstavců 4 a 5 starobní důchod ve výši jedné třetiny, poskytuje se starobní důchod větším dílem, po případě v plné výši, jsou-li zaměstnání v určitých pracovních oborech.

§ 11.

Zvýšení starobního důchodu pracujících důchodců.

(1) Důchodci, který je zaměstnán (dále jen „pracující důchodce“) a jemuž se vyplácí starobní důchod, se zvyšuje nárok na starobní důchod o 4 % průměrného ročního výdělku, z něhož byl důchod vyměřen, za každý rok zaměstnání vykonávaného po dni vzniku nároku na důchod až do dosažení věku 65 let, a jde-li o důchodce ze zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo o ženu, až do dosažení věku 60 let.

(2) Po dosažení věku uvedeného v odstavci 1 se zvyšuje pracujícím důchodcům nárok na starobní důchod za každý rok zaměstnání o 2 %, 1,5 % nebo 1 % průměru hrubých ročních výdělků, které měl důchodce po dosažení tohoto věku, a to podle toho, v které pracovní kategorii byl v té době zaměstnán; stejně se zvyšuje nárok na starobní důchod pracujícímu důchodci, jemuž tento nárok vznikl až po dosažení věku 65 let (§ 9 odst. 2).

(3) Zvýšení důchodu podle odstavce 1 se provede po dosažení věku 65 let, a jde-li o pracujícího důchodce ze zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo ženu, po dosažení věku 60 let; vystoupil-li však pracující důchodce ze zaměstnání před dosažením tohoto věku, provede se zvýšení důchodu po výstupu ze zaměstnání. Zvýšení podle odstavce 2 se provede vždy po dvou letech, pokud zaměstnání trvá, jinak po skončení zaměstnání.

(4) Do doby zaměstnání potřebné pro zvýšení starobního důchodu se nezapočítávají náhradní doby.

Invalidní a částečný invalidní důchod.

§ 12.

Podmínky nároku.

(1) Invalidní nebo částečný invalidní důchod náleží zaměstnanci, který byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na důchod (§ 13), jestliže se v době trvání zaměstnání nebo do dvou roků po výstupu z něho stal pro trvalé zhoršení zdravotního stavu invalidním nebo částečně invalidním.

(2) Zásady, podle nichž se posuzuje invalidita a částečná invalidita, stanoví vláda; vyhlásí je státní úřad sociálního zabezpečení v úředním listě.

§ 13.

Potřebná doba zaměstnání.

(1) Doba zaměstnání (§ 6) potřebná pro nárok na invalidní nebo částečný invalidní důchod činí u zaměstnanců

ve věku nad 20 let do 22 let	. 1 rok,
nad 22 let do 24 let	. 2 roky,
nad 24 let do 26 let	. 3 roky,
nad 26 let do 28 let	. 4 roky,
nad 28 let	 5 roků.

U zaměstnanců ve věku nad 28 let se doba zaměstnání potřebná pro nárok zjišťuje z posledních deseti let počítaných zpět od vzniku invalidity (částečné invalidity). U zaměstnance mladšího 20 let stačí i doba zaměstnání kratší než rok.

(2) Získal-li zaměstnanec dobu zaměstnání v některém z věkových pásem (odstavec 1) a byl-li dále zaměstnán, považuje se za získanou dobu zaměstnání potřebná v nejbližší vyšším věkovém pásmu.

(3) Doba zaměstnání potřebná pro nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod se pokládá vždy za získanou, jde-li o vdovu, která byla zaměstnána v době smrti svého manžela nebo vstoupila do zaměstnání nejpozději do jednoho roku po zániku nároku na vdovský důchod a pokračovala v zaměstnání až do dne, kdy se stala invalidní (částečně invalidní).

§ 14.

Výše invalidního a částečného invalidního důchodu.

(1) Základní výměra invalidního důchodu činí 50 % průměrného ročního výdělku.

(2) Trvalo-li zaměstnání do dne vzniku nároku na invalidní důchod déle než 15 let, přičítají se k základní výměře důchodu za 16. a každý další rok zaměstnání:

- v I. pracovní kategorii . . 2 %,
- v II. pracovní kategorii . . 1,5 %,
- v III. pracovní kategorii . . 1 %

průměrného ročního výdělku. Náhradní doba péče o dítě (§ 6 odst. 2 č. 2 písm. e) se nezapočítává do doby zaměstnání rozhodné pro výši důchodu.

(3) Jestliže zaměstnanec byl zaměstnán střídavě v různých pracovních kategoriích, včítá se pro zvýšení důchodu podle odstavce 2 do prvních 15 roků zaměstnání vždy nejprve doba zaměstnání ve III. pracovní kategorii, poté doba zaměstnání ve II. pracovní kategorii a naposledy doba zaměstnání v I. pracovní kategorii.

(4) Částečný invalidní důchod zaměstnance I. pracovní kategorie činí 35 %, zaměstnance II. pracovní kategorie 32 % a zaměstnance III. pracovní kategorie 30 % průměrného ročního výdělku.

§ 15.

Zvýšení invalidního důchodu pracujících důchodců.

(1) Pracujícímu důchodci se zvyšuje nárok na invalidní důchod za každý rok zaměstnání po dni vzniku nároku na tento důchod, nejdříve však od 16. roku celkové doby zaměstnání; zvýšení činí v I. pracovní kategorii 2 %, v II. pracovní kategorii 1,5 % a v III. pracovní kategorii 1 % průměru hrubých ročních výdělků dosažených po dni vzniku nároku na důchod.

(2) Zvýšení důchodu podle odstavce 1 se provede vždy po dvou letech, pokud zaměstnání trvá, jinak po skončení zaměstnání.

(3) Do doby zaměstnání potřebné pro zvýšení invalidního důchodu se nezapočítávají náhradní doby.

§ 16.

Invalidní a částečný invalidní důchod při pracovním úrazu.

(1) Invalidní nebo částečný invalidní důchod náleží bez ohledu na délku doby zaměstnání, jestliže se zaměstnanec stal v době trvání zaměstnání nebo nejpozději do dvou let od výstupu z něho invalidním nebo částečně invalidním (§ 12 odst. 2) následkem pracovního úrazu.

(2) Pracovním úrazem je úraz, který zaměstnanec utrpěl:

- a) při výkonu zaměstnání nebo v souvislosti s ním, počítajíc v to cestu do práce a zpět, pokud ji zaměstnanec podstatně nepřerušil z příčin nesouvisících se zaměstnáním,
- b) při činné účasti na opatřeních proti živelním pohromám a při odstraňování následků živelních pohrom nebo při záslužné činnosti konané bez právního závazku ve prospěch celku,
- c) při výkonu veřejné funkce.

(3) Pracovním úrazům se kladou na roveň nemoci z povolání uvedené v příloze k tomuto zákonu, jestliže vznikly za podmínek v ní stanovených. Státní úřad sociálního zabezpečení může v dohodě s ministerstvem zdravotnictví a s Ústřední radou odborů doplňovat a měnit seznam nemocí z povolání; doplňky a změny vyhlásí v úředním listě.

(4) Kde se v tomto zákoně mluví o invalidním nebo částečném invalidním důchodu, míní se tím také invalidní nebo částečný invalidní důchod při pracovním úrazu, pokud ze zákona nebo z předpisů podle něho vydaných nevyplývá jinak.

§ 17.

Výše invalidního a částečného invalidního důchodu při pracovním úrazu.

(1) Základní výměra invalidního důchodu při pracovním úrazu činí 65 % průměrného ročního výdělku. Ustanovení § 14 odst. 2 a 3 a § 15 platí i tu.

(2) Částečný invalidní důchod při pracovním úrazu zaměstnance I. pracovní kategorie činí

45 %, zaměstnance II. pracovní kategorie 42 % a zaměstnance III. pracovní kategorie 40 % průměrného ročního výdělku.

Společná ustanovení pro starobní a invalidní důchod.

§ 18.

Nové vyměření starobního a invalidního důchodu.

(1) Je-li poživatel starobního důchodu zaměstnán po 65. roce věku, a jde-li o poživatele důchodu ze zaměstnání I. pracovní kategorie nebo ženu, po 60. roce věku, aspoň po dobu dvou roků, vyměří se důchod znovu (§§ 10 a 11) z průměrného ročního výdělku vypočteného za kalendářní léta před vznikem nároku na nové vyměření, je-li nový důchod vyšší než dosavadní důchod zvýšený podle § 11. Nové vyměření důchodu se provede vždy po dvou letech, pokud zaměstnání trvá, jinak po skončení zaměstnání.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně též pro poživatele invalidního důchodu bez ohledu na jeho věk, je-li zaměstnán po dni vzniku nároku na invalidní důchod

§ 19.

Nejvyšší a nejnižší výměra starobního a invalidního důchodu.

(1) Starobní a invalidní důchod zaměstnance I. pracovní kategorie činí nejvýše 90 %, starobní a invalidní důchod ostatních zaměstnanců nejvýše 85 % průměrného ročního výdělku.

(2) Starobní důchod podle § 9 odst. 1 a invalidní důchod činí nejméně 400 Kčs měsíčně, starobní důchod podle § 9 odst. 2 nejméně 300 Kčs měsíčně. Starobní důchod ani invalidní důchod zaměstnance staršího 20 let nesmí však být vyšší než 90 % průměrného ročního výdělku.

Důchody pozůstalých.

§ 20.

Všeobecné podmínky.

Důchod vdovský, vdovecký a sirotčí náleží:

- a) po zaměstnanci, který byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na invalidní důchod, neuplynulo-li od skončení zaměstnání do dne smrti více než 2 roky, nebo po zaměstnanci, který zemřel následkem pracovního úrazu,
- b) po poživateli důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního a důchodu za výsluhu let.

§ 21.

Vdovský důchod.

(1) Vdovský důchod náleží vdově po dobu jednoho roku od smrti zaměstnance (důchodce).

(2) Vdovský důchod náleží nadále po uplynutí jednoho roku od smrti zaměstnance (důchodce) vdově, jestliže

- a) je invalidní (§ 12 odst. 2), nebo
- b) pečuje aspoň o jedno dítě, jež má nárok na sirotčí důchod (§ 24), nebo
- c) vychovala aspoň 3 děti, nebo
- d) dosáhla věku 45 let a vychovala aspoň 2 děti, nebo
- e) dosáhla věku 50 let, nebo
- f) její manžel zemřel následkem pracovního úrazu utrpěného v zaměstnání I. pracovní kategorie a vdova dosáhla ke dni jeho smrti věku 40 let.

(3) Nárok na vdovský důchod nezanikne, odpadne-li některá z podmínek uvedených v odstavci 2 písm. a) nebo b), jestliže vdova v době trvání nároku na důchod dosáhla věku 50 let anebo věku 45 let a vychovala aspoň 2 děti.

(4) Nárok na vdovský důchod vznikne znovu, splní-li se některá z podmínek uvedených v odstavci 2 do dvou roků po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod.

(5) Vdovský důchod náleží za podmínek uvedených v předchozích odstavcích též ženě, jejíž manželství se zaměstnancem (důchodcem) bylo rozvedeno (rozloučeno), jestliže byla v době jeho smrti odkázána na výživné, které jí byl povinen poskytovat.

(6) Vdovský důchod může být přiznán, jsou-li pro to okolnosti hodné zvláštního

zřetele, také družce, která žila se zaměstnancem (důchodcem) až do jeho smrti ve společné domácnosti a byla na něj odkázána výživou.

(7) Nárok na vdovský důchod zaniká provdáním; je-li však splněna některá z podmínek uvedených v odstavci 2, vznikne při opětovném ovdovění původní nárok znovu, jestliže by po posledním manželu nárok nenáležel, nebo by náležel v nižší výměře.

§ 22.

V ý š e v d o v s k é h o d ů c h o d u.

(1) Vdovský důchod činí 70 %

a) starobního, invalidního (částečného invalidního) důchodu nebo důchodu za výsluhu let, který důchodce požíval v době smrti,

b) starobního nebo invalidního důchodu, na který by měl zaměstnanec (pracující důchodce) nárok v době smrti, podle toho, který z důchodů je vyšší.

(2) Vdově po požiteli částečného invalidního důchodu může být vyměřen v případech hodných zřetele vdovský důchod z invalidního důchodu, na který by měl poživatel částečného invalidního důchodu nárok, kdyby byl invalidní.

(3) Rozvedené ženě náleží vdovský důchod jen do výše výživného (§ 21 odst. 5).

§ 23.

V d o v e c k ý d ů c h o d.

(1) Důchod vdovecký náleží vdovci po zaměstnankyni (důchodkyni), je-li invalidní (§ 12 odst. 2) a byl-li poslední rok před smrtí zaměstnankyně (důchodkyně) odkázán výživou na její výdělek (důchod).

(2) Vdovecký důchod náleží ve výši vdovského důchodu.

§ 24.

S i r o t č í d ů c h o d.

(1) Sirotčí důchod náleží vlastnímu i osvojenému dítěti zemřelého zaměstnance (důchodce).

(2) Sirotčí důchod náleží také dítěti, jestliže zemřel jeho děd (bába) nebo pěstoun, který byl zaměstnancem (důchodcem), a

jestliže dítě bylo v době jeho smrti na něj převážně odkázáno výživou.

(3) Sirotčí důchod náleží až do skončení povinné školní docházky dítěte. Poté náleží sirotčí důchod nejdéle do 25. roku věku, jestliže dítě

a) se soustavně připravuje předepsaným výcvikem nebo studiem na budoucí povolání nebo

b) je pro nemoc nebo pro tělesnou či duševní vadu trvale neschopno k práci.

(4) Po několika zaměstnancích (důchodcích) náleží dítěti jen jeden sirotčí důchod, a to nejvyšší.

§ 25.

V ý š e s i r o t č í h o d ů c h o d u.

Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí čtvrtinu, oboustranně osiřelého dítěte polovinu důchodu, z něhož se vyměřuje vdovský (vdovecký) důchod. Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí nejméně 120 Kčs měsíčně, oboustranně osiřelého dítěte nejméně 240 Kčs měsíčně. Jde-li o dvě nebo několik dětí, nesmí být sirotčí důchod žádného z nich nižší než poměrný díl připadající na jedno dítě z úhrnu výchovného k invalidnímu důchodu (§ 30 odst. 3).

Jiné dávky.

§ 26.

D ů c h o d m a n ž e l k y.

(1) Manželce zaměstnance, který získal dobu zaměstnání potřebnou pro nárok na invalidní důchod (§ 13), nebo poživatele důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního nebo za výsluhu let náleží důchod manželky, jestliže se stala invalidní (§ 12 odst. 2) nebo dosáhla věku 65 let a není výdělečně činná ani nepožívá důchod podle předpisů o důchodovém zabezpečení nebo podle jiných předpisů.

(2) Důchod manželky může být přiznán také družce, která je odkázána svou výživou na zaměstnance (důchodce).

(3) Důchod manželky činí 100 Kčs měsíčně.

(4) Nárok na důchod manželky nezaniká skončením manželského soužití.

§ 27.

Důchod za výsluhu let.

Zaměstnancům činným v zaměstnáních, která pro svou zvláštní povahu kladou mimořádné nároky na schopnosti a organismus zaměstnance, náleží po určité době zaměstnání bez zřetele na zdravotní stav a věk důchod za výsluhu let. Podrobnosti stanoví vláda.

§ 28.

Osobní důchod.

(1) Zvláště zasloužilým pracovníkům v oboru hospodářství, vědy, kultury, správy a v jiných úsecích veřejné činnosti nebo pozůstalým po nich může být přiznán osobní důchod. Vláda může stanovit podrobnosti.

(2) Osobní důchod nahrazuje jiné důchody z důchodového zabezpečení (pojištění).

§ 29.

Sociální důchod.

Potřebným osobám, které jsou starší 65 let nebo invalidní (§ 12 odst. 2) může být přiznán sociální důchod. Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s ministerstvem financí, které osoby se považují za potřebné a v jaké výši se důchod vyměřuje.

§ 30.

Výchovné k důchodům.

(1) Výchovné náleží na každé dítě (§ 24) poživatele důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního, za výsluhu let, osobního a sociálního. Výchovné nenáleží na dítě, jež má nárok na sirotčí důchod.

(2) Výchovné činí měsíčně na jedno dítě 70 Kčs, na dvě děti 170 Kčs, na tři děti 310 Kčs, na čtyři děti 490 Kčs a zvyšuje se na každé další dítě o 220 Kčs měsíčně.

(3) Výchovné k invalidnímu důchodu činí měsíčně na jedno dítě 120 Kčs, na dvě děti 260 Kčs, na tři děti 420 Kčs, na čtyři děti 600 Kčs a zvyšuje se na každé další dítě o 220 Kčs měsíčně.

(4) Mělo-li by nárok na výchovné na totéž dítě několik osob, náleží výchovné té, která má nárok na vyšší výchovné, a při stejné výši výchovného té, již bylo dříve přiznáno. Vzniknou-li někomu nároky na výchovné na totéž dítě podle různých předpisů, přizná se jen vyšší výchovné.

(5) Výchovné náleží až do skončení povinné školní docházky dítěte a poté za stejných podmínek jako sirotčí důchod.

(6) Je-li dítě v zaopatření jiné osoby než důchodce, vyplácí se výchovné této osobě.

(7) Určuje-li soud výživné na dítě, přihlíží i k tomu, do jaké míry jsou potřeby dítěte uhrazovány výchovným, které se na ně poskytuje; do určeného výživného se výchovné nepočítává.

§ 31.

Zvýšení důchodů (výchovného) pro bezmocnost.

Důchody mohou být zvýšeny až o polovinu, je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhy jinou osobou. Sirotčí důchod lze zvýšit pro bezmocnost až od 7. roku věku dítěte. Také výchovné na dítě starší 7 let může být zvýšeno až o polovinu, je-li dítě trvale bezmocné.

Prováděcí předpisy.

§ 32

Státní úřad sociálního zabezpečení může v dohodě se zúčastněnými ústředními orgány stanovit vyhláškou v úředním listě podrobnosti, zejména která zaměstnání se považují za zaměstnání pod zemi v dolech, jakož i stanovit odchylky od ustanovení tohoto dílu zákona, vyžaduje-li toho zvláštní povaha činnosti některých skupin zaměstnanců nebo způsob jejich odměňování.

Důchodové nadlešení.

§ 33

(1) Zaměstnanci si mohou své nároky zvyšovat důchodovým nadlešením za pojistné, které sami platí.

(2) Vláda stanoví nařízením podrobnosti.

Díl II.

Důchodové zabezpečení příslušníků ozbrojených sil, kteří nejsou účastni důchodového zaopatření podle zvláštních předpisů.

§ 34.

(1) Příslušníkům ozbrojených sil, kteří nejsou účastni důchodového zaopatření podle zvláštních předpisů a stali se invalidními nebo částečně invalidními (§ 12 odst. 2) následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při obraně Československé republiky, při výkonu jiných povinností v ozbrojených silách nebo v souvislosti s pobytem na frontě, náleží

a) invalidní nebo částečný invalidní důchod jako při pracovním úrazu (§§ 16 a 17), jestliže byli bezprostředně před vstupem do ozbrojených sil důchodově zabezpečeni jako zaměstnanci; částečný invalidní důchod činí nejméně 42 % průměrného ročního výdělku;

b) invalidní důchod ve výši 65 % nebo částečný invalidní důchod ve výši 42 % z částky 12.000 Kčs ročně, jestliže nebyli bezprostředně před vstupem do ozbrojených sil důchodově zabezpečeni jako zaměstnanci.

(2) Důchod náležející podle odstavce 1 písm. a) se vyměří z průměrného ročního výdělku, nejméně však z částky 12.000 Kčs ročně.

§ 35.

Příslušníkům ozbrojených sil, kteří nejsou účastni důchodového zaopatření podle zvláštních předpisů a stali se v době, kdy vykonávali službu v ozbrojených silách, invalidními nebo částečně invalidními následkem úrazu neb onemocnění vzniklých za jiných okolností, než jak je uvedeno v § 34 odst. 1, náleží

a) invalidní nebo částečný invalidní důchod podle § 14, jestliže byli bezprostředně před vstupem do ozbrojených sil důchodově zabezpečeni jako zaměstnanci; ustanovení § 34 odst. 2 platí i tu; částečný invalidní důchod činí nejméně 32 % průměrného ročního výdělku;

b) invalidní důchod ve výši 50 % nebo částečný invalidní důchod ve výši 32 % z částky 12.000 Kčs ročně, jestliže nebyli bezprostředně před vstupem do ozbrojených sil důchodově zabezpečeni jako zaměstnanci.

§ 36.

(1) Dávky podle § 34 náležejí též osobám, které se staly invalidními nebo částečně invalidními v příčinné souvislosti s poškozením zdraví, jež utrpěly následkem věznění z důvodu fašistické perzekuce v době nesvobody.

(2) Dávky podle §§ 34 a 35 náležejí též účastníkům branné výchovy, jestliže se stali invalidními nebo částečně invalidními následkem úrazu vzniklého při jejím provádění.

(3) Dávky podle § 35 náležejí též osobám, které nejsou příslušníky ozbrojených sil, jestliže se staly invalidními nebo částečně invalidními následkem úrazu, jenž byl bez jejich zavinění způsoben bojovým prostředkem. Mladistvým osobám náleží však až do skončení povinné školní docházky jen polovina důchodu, na který by měly nárok podle předchozí věty.

§ 37.

O důchodech pozůstalých po osobách, které zemřely následkem poškození zdraví uvedeného v §§ 34 až 36 nebo byly poživateli důchodů podle těchto ustanovení, platí ustanovení §§ 20 až 25.

§ 38.

O výchovném a o zvýšení důchodů platí ustanovení §§ 30 a 31.

Díl III.

Společná ustanovení o dávkách důchodového zabezpečení.

§ 39.

Vznik a zánik nároku na dávku.

(1) Nárok na dávku vzniká splněním časově poslední podmínky nároku. Nelze-li zjistit, kdy byla poslední podmínka nároku splněna, vzniká nárok dnem, kdy byl uplatněn.

(2) Nárok na dávku zaniká, jestliže odpadla některá z jeho podmínek, pokud tento zákon nebo předpisy podle něho vydané nestanoví jinak.

§ 40.

Povinnosti důchodce.

(1) Důchodce (příjemce důchodu) je povinen ohlásit do 15 dnů všechny změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Nehlásí-li poživatel starobního důchodu vstup do zaměstnání, nemá nárok na zvýšení důchodu (§ 11) za dobu, po kterou nesplnil ohlašovací povinnost; tím není dotčena jeho povinnost vrátit dávky přijaté neprávem (§ 41 odst. 2).

(2) Důchodce (příjemce důchodu) je povinen osvědčit v dané lhůtě, že trváji skutečnosti rozhodné pro další poskytování dávky nebo pro její výši; neučiní-li tak, může být výplata dávky zastavena.

(3) Výplata dávky podmíněné nepříznivým zdravotním stavem může být zastavena, zdráhá-li se osoba, jejíž zdravotní stav je třeba zjistit, podrobit se lékařskému vyšetření přesto, že byla upozorněna na možné zastavení výplaty dávky.

§ 41.

Změna dávky a její vrácení.

(1) Zanikne-li nárok na dávku nebo zjistí-li se dodatečně, že dávka byla přiznána na podkladě omylu ve skutkových okolnostech, nebo změní-li se skutečnosti rozhodné pro výši dávky nebo její výplatu, dávka se odejme, zvýší, sníží nebo se její výplata zastaví. Odrnění, snížení a zastavení výplaty dávky se provede ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které byla již vyplacena. Zvýšení dávky omylem nesprávně vyměřené se provede ode dne, od něhož náleží.

(2) Nebyla-li splněna povinnost uložená v § 40 odst. 1 nebo jestliže přiznání či výplata dávky byly přivoděny tvrzením nepravdivých nebo zatajením rozhodných skutečností anebo bylo-li soudně zjištěno, že poskytnutí dávky bylo vyloučeno trestným činem, dávka se odejme nebo sníží ode dne, od něhož nenáležela buď vůbec nebo v poskytované výši; zároveň může být požadováno vrácení neprávem poskytnutých částek. O povinnosti vrátit tyto částky rozhoduje státní úřad sociálního zabezpečení. Částky neprávem

přijaté mohou být sráženy též z běžně vyplácené nebo později přiznané dávky téhož oprávněného; přitom platí obdobně předpisy o částkách, které nelze zabavit při exekuci na plat.

§ 42.

Omezení výplaty dávek.

(1) Vznikne-li nárok na starobní důchod v době, po kterou se vyplácí nemocenské, náleží zaměstnanci II. nebo III. pracovní kategorie mladšímu 65 let a ženě mladší 60 let po dobu výplaty nemocenského starobního důchodu ve výši jedné třetiny; zaměstnanci I. pracovní kategorie náleží však starobní důchod v plné výši.

(2) Invalidní a částečný invalidní důchod se nevyplácí po dobu výplaty nemocenského přiznaného na podkladě nemocenského pojištění z doby před vznikem nároku na důchod. Invalidní nebo částečný invalidní důchod podle §§ 34 a 35 se vyplácí nejdříve po skončení služby v ozbrojených silách, za jejíhož vykonávání došlo k poškození zdraví.

(3) Je-li důchodce, který nemá povinnost vyživovat jiné osoby, umístěn v psychiatrické léčebně po dobu delší šesti měsíců, důchod se počínajíc sedmým měsícem nevyplácí. Důchodci nebo jeho opatrovníku může však být vyplácena část důchodu na úhradu osobních potřeb a závazků důchodcových. Po návratu z léčebny vyplácí se důchodci důchod zpětně za poslední tři měsíce.

§ 43.

Výplata dávek jiné osobě.

(1) Kdyby se výplatou dávky oprávněnému zřejmě nedosáhlo účelu, kterému dávka má sloužit, nebo kdyby tím byly poškozovány zájmy osob, které je povinen vyživovat, určí lidový soud jeho bydliště na návrh manžela, opatrovníka dětí nebo výkonného orgánu místního národního výboru osobu, které má být dávka vyplácena místo oprávněnému. O návrhu rozhodne soudce usnesením. Vyhoví-li soud návrhu, je příjemce dávky povinen použít jí toliko ve prospěch oprávněného a osob, které je povinen vyživovat.

(2) Za dobu, po kterou důchodce odpykává trest odnětí svobody delší tři měsíců, důchod nenáleží; manželce nebo dětem (§ 24) důchodce se vyplácí 70 % důchodu a výchovné.

§ 44.

Souběh nároků na důchody.

(1) Jsou-li splněny podmínky pro nárok na důchod starobní, důchod za výsluhu let, invalidní (částečný invalidní) důchod nebo podmínky pro nárok na dva důchody téhož druhu, náleží jen jeden, a to vyšší.

(2) Jsou-li splněny podmínky pro nárok na některý z důchodů uvedených v odstavci 1 a pro nárok na důchod vdovský nebo sirotčí, náleží důchod vyšší (nejvyšší) a z ostatních důchodů po jedné polovině; k výchovnému a ke zvýšení důchodu pro bezmocnost se nehledí.

§ 45.

Způsob výplaty dávek.

(1) Důchody se vyplácejí dopředu v měsíčních splátkách zaokrouhlených na celé koruny nahoru.

(2) Pro výplatu dávek do ciziny platí předpisy mezistátních úmluv. Výplata dávek do cizích států, s nimiž není úmluva uzavřena, řídí se směrnicemi, které vydá státní úřad sociálního zabezpečení v dohodě se zúčastněnými ministerstvy.

§ 46.

Neplatná právní jednání.

Nároky na dávky nemohou být dány v zástavu; postoupeny mohou být jen pro pohledávky na úhradu osobních potřeb (výživné), a to až do poloviny dávky. Zabavení nároku na dávky se řídí předpisy o exekuci na plat.

§ 47.

Promlčení.

(1) Nárok na dávku se nepromlčuje.

(2) Nárok na jednotlivou splátku dávky se promlčuje v jednom roce ode dne její splatnosti.

(3) Právo požadovat vrácení jednotlivých splátek dávek neprávem poskytnutých se promlčuje v 10 letech od jejich výplaty.

§ 48.

Vynětí z daňové povinnosti.

Dávky se nezdaňují.

ČÁST TŘETÍ.

ZABEZPEČENÍ DŮCHODCŮ V NEMOCI.

§ 49.

(1) Důchodci a jejich rodinní příslušníci mají nárok na preventivní a léčebnou péči. Náleží jim též dávky obdobné věcným dávkám poskytovaným podle předpisů o nemocenském pojištění zaměstnanců. Z peněžitých dávek jim náleží podpora při narození dítěte a pohřebné.

(2) Preventivní a léčebnou péči poskytují orgány zdravotní správy. Lázeňskou péči poskytuje zdravotní správa na vrub sociálního zabezpečení. Ostatní věcné jakož i peněžité dávky poskytují orgány sociálního zabezpečení.

(3) Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s ministerstvem zdravotnictví podrobnosti.

(4) Ustanovení této části zákona se nevztahují

- a) na důchodce, kteří jsou z důvodu své pracovní činnosti pojištěni pro případ nemoci a mateřství, ani na jejich rodinné příslušníky,
- b) na osoby, které jsou účastny vojenské nemocenské péče.

ČÁST ČTVRTÁ.

SOCIÁLNÍ PÉČE.

§ 50.

Všeobecné ustanovení.

Stát pomáhá osobám, jež potřebují jeho pomoci, zejména osobám se změněnou pracovní schopností, dětem a občanům starým nebo těžce poškozeným na zdraví ke zlepšení jejich hmotných poměrů a k rozvoji jejich kulturního života poskytováním služeb nebo dávek, a to radou, pracovním umístěním, ústavním zaopatřením a doplňkovou péčí.

Díl I.

Péče o osoby se změněnou pracovní schopností.**§ 51.****Úvodní ustanovení.**

(1) Výkonné orgány okresních národních výborů umísťují do zaměstnání v pracovním poměru osoby se změněnou pracovní schopností na místa vhodná pro tyto osoby se zřetelem na jejich pracovní kvalifikaci, po případě doporučují jich přijetí za členy výrobních družstev a jednotných zemědělských družstev; za tím účelem jim umožňují výcvik a školení pro získání odborné kvalifikace, aby se mohly pracovně vhodně uplatnit.

(2) Výkonné orgány okresních národních výborů jsou oprávněny provádět v rozpočtových, hospodářských a jiných organizacích (dále jen „závody“) výběr pracovních míst pro osoby se změněnou pracovní schopností.

§ 52.**Osoby se změněnou pracovní schopností.**

(1) Osobami se změněnou pracovní schopností jsou osoby, které pro trvalé poškození zdraví mají podstatně omezený výběr zaměstnání.

(2) Za osoby se změněnou pracovní schopností se považují též osoby, které pro trvalé poškození zdraví, jež nastalo před započatím pravidelné pracovní činnosti, nebo pro vrozené vady mají podstatně omezený výběr zaměstnání, zejména mládež s těžkými zdravotními vadami po dosažení věku, v němž končí povinná školní docházka.

(3) Ustanovení tohoto zákona, pokud jednají o osobách se změněnou pracovní schopností, se vztahují též na poživatele důchodů, na něž nárok je podmíněn nepříznivým zdravotním stavem, čítajíc v to i sociální důchody; to platí též pro poživatele obdobných důchodů poskytovaných podle jiných předpisů.

§ 53.**Výcvik a školení.**

Výcvik a školení osob se změněnou pracovní schopností se provádí:

- a) na pracovištích v závodech,
- b) ve výcvikových kursech,
- c) ve výcvikových střediscích.

§ 54.**Hmotné zabezpečení před umístěním a po dobu výcviku a školení.**

Osobám se změněnou pracovní schopností se v odůvodněných případech poskytuje před umístěním do zaměstnání a po dobu, po které se podrobují výcviku nebo školení, hmotné zabezpečení a náhrada nutných výloh spojených s výcvikem nebo školením. Hmotné zabezpečení může se za týchž podmínek poskytovat též příslušníkům jejich rodin odkázaným na ně výživou.

§ 55.**Plán pracovních míst.**

(1) Pracovní místa pro osoby se změněnou pracovní schopností zajišťují se každoročně plánem pracovních míst pro tyto osoby; plán sestavují výkonné orgány krajských národních výborů podle směrnic vydaných státním úřadem sociálního zabezpečení v dohodě se státním úřadem plánovacím a zúčastněnými ústředními úřady.

(2) Neplnění plánu pracovních míst pro osoby se změněnou pracovní schopností se považuje za neplnění státního hospodářského plánu.

§ 56.**Rozmísťování mládeže s těžkými zdravotními vadami.**

(1) Rozmísťování mládeže s těžkými zdravotními vadami do učebních a pracovních poměrů řídí státní úřad sociálního zabezpečení v dohodě s ministerstvy pracovních sil, zdravotnictví, školství a kultury a za součinnosti ostatních zúčastněných ústředních úřadů.

(2) V plánech rozmístění dorostu se podle požadavků orgánů sociálního zabezpečení vyhradí počet učebních a pracovních míst potřebný pro mládež s těžkými zdravotními vadami.

Pracovní uplatnění a jeho ochrana.**§ 57.**

Závody, v nichž jsou pracovní místa vhodná pro osoby se změněnou pracovní schopností, nemohou uzavření pracovního (učebního) poměru s osobou se změněnou pracovní schopností odmítnout s poukazem na její zdravotní stav, jestliže druh práce a ostatní pracovní podmínky na tomto místě jsou podle rozhodnutí výkonného orgánu okresního národního výboru pro uchazeče vhodné vzhledem k jeho schopnostem. O přijetí osob se změněnou pracovní schopností doporučených za členy družstev (§ 51) rozhodne příslušný orgán družstva.

§ 58.

(1) Závody mohou rozvázat pracovní (učební) poměr se zaměstnanci, kteří byli do závodu umístěni jako osoby se změněnou pracovní schopností, jakož i se zaměstnanci, kteří v závodě dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu (§ 9), jen po předchozím souhlasu příslušného výkonného orgánu okresního národního výboru. Toto ustanovení se nevztahuje na rozvazování pracovních poměrů se zaměstnanci provozu ve veřejné dopravě.

(2) Pozbude-li zaměstnanec následkem úrazu nebo nemoci schopnosti k práci požadované na pracovním místě, které dosud zastával, je závod povinen přeradit jej na takové pracovní místo, kde druh požadované práce a pracovní podmínky jsou pro něj vhodné vzhledem k jeho schopnostem. Rozvázat pracovní poměr s takovým zaměstnancem může závod jen po předchozím souhlasu příslušného výkonného orgánu okresního národního výboru.

§ 59.**Povinnost závodů.**

Závody jsou pro splnění účelu tohoto zákona zejména povinny:

a) zřizovat ke splnění plánu pracovních míst pro osoby se změněnou pracovní schopností (§ 55) pracovní místa vhodná pro tyto osoby a obsazovat je osobami, jež do závodu doporučí výkonný orgán okresního národního výboru;

- b) provádět výcvik svých zaměstnanců, jejichž pracovní schopnost se následkem úrazu nebo nemoci trvale změnila, jakož i osob se změněnou pracovní schopností, jež byly do závodu umístěny, a zajistit jim místa odpovídající jejich kvalifikaci;
- c) dbát toho, aby pracovní podmínky a zařízení na pracovišti vyhovovaly potřebám osob se změněnou pracovní schopností; náklady spojené s nezbytnou úpravou pracoviště pro osoby se změněnou pracovní schopností jdou na vrub závodu.

§ 60.**Dozor.**

Výkonné orgány národních výborů dozírají, zda závody plní povinnosti uložené jim při umístování osob se změněnou pracovní schopností, a sledují, zda osoby se změněnou pracovní schopností umístěné v závodě nepotřebují další pomoci. Za součinnosti posudkových komisí sociálního zabezpečení (§ 70) dozírají, zda zaměstnání těchto osob a podmínky, za nichž je vykonávají, nemají nepříznivý vliv na jejich zdravotní stav.

Díl II.**Ústavní zaopatření.****§ 61.****Ústavy sociální péče.**

(1) Ústavní zaopatření se poskytuje v ústavech sociální péče, a to

- a) v ústavech pro staré osoby;
- b) v ústavech pro osoby s trvalými tělesnými nebo smyslovými vadami, jichž ošetřování ve zdravotnickém zařízení není nutné;
- c) v ústavech pro osoby, jež pro trvale upravené chorobné stavy nepotřebují léčebné péče ve zdravotnickém zařízení, avšak potřebují ústavního zaopatření.

(2) Vláda může stanovit, že ještě jiné ústavy, zejména některé ústavy pro děti a mládež s trvalými tělesnými, smyslovými nebo duševními vadami se považují za ústavy sociální péče.

(3) V ústavech se poskytuje osobám v nich umístěným potřebné zaopatření, příležitost k vhodné pracovní činnosti a kulturní péče.

§ 62.

Zřizování a správa ústavů sociální péče a dozor na ně.

(1) Ústavy sociální péče zřizují, provozují a udržují výkonné orgány národních výborů, dobrovolné organizace, církve a náboženské společnosti; zřizovat je mohou též podniky a jednotná zemědělská družstva. Zásady pro zřizování, organizaci a správu těchto ústavů stanoví státní úřad sociálního zabezpečení.

(2) Dozor na ústavy sociální péče náleží státnímu úřadu sociálního zabezpečení; vykonává jej prostřednictvím výkonných orgánů národních výborů.

§ 63.

Úhrada nákladů ústavního zaopatření.

Na úhradu nákladů ústavního zaopatření přispívají osoby umístěné v ústavech sociální péče podle svých hospodářských poměrů.

Díl III.

Doplňková péče.

§ 64.

(1) Výkonné orgány národních výborů vyhledávají osoby, jež potřebují zvláštní péče. Podle potřeby mohou jim zejména zajistit stravování za výhodnějších podmínek, poskytnout přiměřenou věcnou nebo peněžitou výpomoc a po případě i jinak pečovat o zlepšení jejich životních podmínek a uspokojování kulturních potřeb; k těmto účelům mohou být zřizovány jídelny, kluby a jiná zařízení.

(2) Osobám trvale těžce poškozeným na zdraví se poskytují výhody, zejména při osobní dopravě, a to za podmínek a v rozsahu, jež státní úřad sociálního zabezpečení po projednání s příslušnými ministerstvy stanoví vyhláškou v úředním listě.

Díl IV.

Péče o rodinné příslušníky osob povolaných ke službě v branné moci.

§ 65.

(1) O věcech zaopatřovacího příspěvku rodinným příslušníkům osob povolaných ke

službě v branné moci rozhodují jako o věcech sociální péče orgány sociálního zabezpečení.

(2) Podmínky a rozsah nároku na tento příspěvek upravuje vláda nařízením.

Díl V.

Prováděcí předpisy.

§ 66.

Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a s Ústřední radou odborů vyhláškou v úředním listě podrobnosti k provedení této části zákona.

ČÁST PÁTÁ.

ORGANISACE A ŘÍZENÍ.

Díl I.

Organisace.

§ 67.

Orgány sociálního zabezpečení.

Orgány sociálního zabezpečení jsou státní úřad sociálního zabezpečení, slovenský úřad sociálního zabezpečení a výkonné orgány národních výborů.

§ 68.

Státní úřad sociálního zabezpečení a slovenský úřad sociálního zabezpečení.

(1) Státní úřad sociálního zabezpečení je ústředním úřadem se sídlem v Praze. V jeho čele je předseda jmenovaný vládou. Předseda je odpovědný vládě.

(2) Slovenský úřad sociálního zabezpečení je slovenským orgánem se sídlem v Bratislavě. V jeho čele je předseda jmenovaný sborem pověřenců; je odpovědný sboru pověřenců a je povinen dbát zásadních směrnic předsedy státního úřadu sociálního zabezpečení.

(3) Státní úřad sociálního zabezpečení a slovenský úřad sociálního zabezpečení mají způsobilost být účastníky řízení před soudy.

§ 69.

Působnost orgánů sociálního zabezpečení.

Sociální zabezpečení podle tohoto zákona provádějí výkonné orgány národních výborů. Státní úřad sociálního zabezpečení vykonává působnost, která je mu vyhrazena tímto zákonem, a rozhoduje o dávkách důchodového zabezpečení, pokud předseda úřadu v dohodě se zúčastněnými členy vlády a s Ústřední radou odborů nepřenese vyhláškou v úředním listě rozhodování o těchto dávkách na výkonné orgány národních výborů.

§ 70.

Posudkové komise sociálního zabezpečení.

(1) Posudkové komise sociálního zabezpečení zřízené jako znalecké orgány při výkonných orgánech okresních a krajských národních výborů provádějících sociální zabezpečení (dále jen „posudkové komise“) podávají posudky nebo návrhy ve všech případech kde rozhodnutí o dávce (službě) závisí na zdravotním stavu nebo pracovní schopnosti, zejména

- a) v řízení o dávkách důchodového zabezpečení,
- b) pro pracovní uplatnění osob se změněnou pracovní schopností,
- c) pro obnovení a udržení pracovní schopnosti léčením nebo opatřením vhodných pomůcek.

(2) Podrobnosti o organizaci a činnosti posudkových komisí stanoví státní úřad sociálního zabezpečení v dohodě s ministerstvy zdravotnictví a spravedlnosti a s Ústřední radou odborů.

Díl II.

Řízení.

§ 71.

Žádost o dávku (službu).

O poskytnutí dávky (služby) se rozhoduje zpravidla na žádost, která se podává u výkonného orgánu okresního národního výboru, v jehož obvodu žadatel bydlí.

§ 72.

Součinnost žadatele.

(1) Žadatel o dávku (službu) je povinen na vyzvání prokázat skutečnosti rozhodné pro poskytnutí dávky (služby), pro její výši a výplatu. Než-li tyto skutečnosti prokázat, lze výjimečně připustit o nich čestné prohlášení.

(2) Je-li přiznání dávky podmíněno nepřiznivým zdravotním stavem, je osoba, jejíž zdravotní stav má být zjištěn, povinna podrobit se lékařskému vyšetření.

§ 73.

Součinnost zdravotnických zařízení.

Výkonná zdravotnická zařízení jsou povinna na požádání orgánů sociálního zabezpečení provést vyšetření zdravotního stavu v řízení o dávkách (službách), podávat lékařské nálezy, posudky a zprávy o průběhu nemoci a vydávat opisy chorobopisů, jichž je třeba k rozhodnutí o dávce (službě).

§ 74.

Náklady.

(1) Věcné a osobní náklady na vyšetření zdravotního stavu pro účely tohoto zákona včetně nákladů na posudkové komise, jakož i náklady na zřízení a udržování výcvikových středisek (§ 53 písm. c)), na provádění výcviku (školení) v nich a ve výcvikových kursech (§ 53 písm. b)) jdou na vrub státu.

(2) Stát též uhrazuje cestovné, stravné a nocležné, po případě i jiné nutné výlohy osobám, jež se na vyzvání podrobí vyšetření zdravotního stavu nebo se dostaví k jednání posudkové komise. Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s ministerstvem financí a s Ústřední radou odborů podrobnosti; přitom též stanoví, za jakých podmínek se nahrazuje ušlý výdělek.

§ 75.

Přechod nároků při úmrtí oprávněného.

(1) Zemřela-li osoba po uplatnění nároku na dávku, vstupují do dalšího řízení a nabývají

nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manžel (manželka), děti, otec, matka, druh (družka) a sourozenci, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti ve společné domácnosti. Podmínka společné domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod.

(2) Jde-li o dávky přiznané před smrtí oprávněného, lze splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti, vyplatit členům jeho rodiny podle pořadí a za podmínky odstavce 1; budou-li takto vyplaceny, nemohou být předmětem řízení o projednání dědictví

§ 76.

Ohlašovací povinnost zaměstnavatele.

(1) Zaměstnavatelé jsou povinni vést záznamy o okolnostech rozhodných pro nárok na dávku, zejména o době a druhu zaměstnání, o výši výdělků svých zaměstnanců, jakož i o uzavření pracovního poměru s důchodcem, a hlásit je orgánům sociálního zabezpečení; podrobnosti stanoví státní úřad sociálního zabezpečení vyhláškou v úředním listě. Na vyzvání orgánu sociálního zabezpečení jsou zaměstnavatelé povinni kdykoliv podat hlášení o okolnostech rozhodných pro přiznání dávky. Orgány sociálního zabezpečení mají právo správnost a úplnost hlášení přezkoumat.

(2) Zavini-li zaměstnavatel nesprávným hlášením nebo neoznámením vstupu důchodce do zaměstnání, že byla poskytnuta dávka neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, je povinen nahradit neprávem vyplacené dávky. O povinnosti nahradit neprávem vyplacené dávky rozhoduje státní úřad sociálního zabezpečení; od požadování náhrady může zcela nebo zčásti upustit.

(3) Nárok na náhradu se promlčuje do jednoho roku ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení zjistil, že dávka byla poskytnuta neprávem.

§ 77.

Vstup do závodů.

Pověření zaměstnanci orgánů sociálního zabezpečení jsou oprávněni vstupovat do závodů a na pracoviště, pokud je toho třeba pro účely tohoto zákona nebo ke zjištění rozhodných skutečností pro nárok na náhradu dávek důchodového zabezpečení. To platí též o členech posudkových komisí, jestliže se prokáží pověřením orgánu sociálního zabezpečení.

§ 78.

Rozhodnutí.

Opravné prostředky.

(1) Rozhodnutí ve věcech dávek důchodového zabezpečení se vydává vždy písemně.

(2) Poučení o opravném prostředku má obsahovat údaj, zda je rozhodnutí konečné, či zda je možno proti němu podat opravný prostředek, do jaké lhůty a kde. Chybí-li v rozhodnutí poučení o opravném prostředku nebo je-li neúplné, může účastník řízení žádat do 15 dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí oznámeno, aby bylo doplněno. Lhůta k opravnému prostředku počíná pak běžet ode dne, kdy bylo účastníkovi oznámeno úplné poučení. Bylo-li dáno poučení nesprávné a účastník proto podal opravný prostředek po lhůtě, považuje se opravný prostředek za podaný včas.

(3) Požádal-li účastník řízení před uplynutím lhůty k opravnému prostředku o sdělení podkladů pro výpočet důchodu, počíná běžet nová lhůta ode dne, kdy byly účastníku tyto podklady doručeny.

(4) O opravných prostředcích proti rozhodnutím státního úřadu sociálního zabezpečení ve věcech upravených tímto zákonem rozhodují soudy; o odvoláních proti rozhodnutím výkonných orgánů národních výborů se rozhoduje ve správním řízení.

(5) Opravný prostředek proti rozhodnutí o odnětí, snížení nebo zastavení výplaty dávek nemá odkladný účinek.

§ 79.

Obecné předpisy o řízení.

Pokud tento zákon nebo předpisy podle něho vydané nestanoví odchylky od obecných předpisů o řízení ve věcech správních, platí tyto předpisy.

ČÁST ŠESTÁ.

USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ.

Díl I.

Přechodná ustanovení.

§ 80.

(1) Podle tohoto zákona se posuzují od 1. ledna 1957 i nároky na dávky, jejichž skutkové podmínky se splnily před tímto dnem a nezakládaly nárok na dávky podle dosavadních předpisů.

(2) Nároky na dávky (zaopatřovací požitky), které vznikly do 31. prosince 1956 podle dosavadních předpisů o důchodovém zabezpečení a podle § 81 zákona č. 76/1922 Sb., o vojenských požitcích zaopatřovacích, a o nichž nebylo pravomocně rozhodnuto do počátku účinnosti tohoto zákona, se posuzují podle dosavadních předpisů, pokud tento zákon nebo předpisy podle něho vydané nestanoví jinak; řízení se však provede podle ustanovení tohoto zákona.

§ 81.

(1) Dávky (zaopatřovací požitky) poskytované podle dosavadních předpisů uvedených v § 80 odst. 2 se považují za dávky podle tohoto zákona, a to ve výši, v jaké náležely ke dni 31. prosince 1956, a další trvání nároku na ně se posuzuje podle ustanovení tohoto zákona, pokud tento zákon nebo předpisy podle něho vydané nestanoví jinak.

(2) Z dávek uvedených v odstavci 1 mohou být sníženy nebo odňaty, jen pokud by to připouštěly dosavadní předpisy.

a) urazové důchody vyplácené podle dosavadních předpisů o důchodovém pojištění,

b) zaopatřovací požitky invalidů vyměřené podle zákona č. 164/1946 Sb. pro ztrátu výdělečné schopnosti do 65 %,

c) zaopatřovací požitky vyměřené podle zákona č. 164/1946 Sb. rodičům a sourozencům a podle § 81 zákona č. 76/1922 Sb. rodičům,

d) přídavek za zranění přiznaný osobě, na niž se vztahuje ustanovení § 81 odst. 4 zákona č. 76/1922 Sb., nebo vojenskému invalidovi ze stavu mužstva z doby před první světovou válkou.

(3) Bude-li poživateli důchodu nebo zaopatřovacích požitků uvedených v odstavci 2 přiznán invalidní nebo částečný invalidní důchod pro zhoršení následků pracovního úrazu nebo poškození zdraví, zanikne nárok na urazový důchod nebo zaopatřovací požitky. Nastane-li souběh s jiným důchodem podle tohoto zákona, platí ustanovení § 44 odst. 2 obdobně.

§ 82.

(1) Dávky (zaopatřovací požitky) vyplácené ke dni 31. prosince 1956 po srážce daně ze mzdy se po tomto dni považují za dávky vyměřené ve výši, v níž byly takto vypláceny.

(2) Krácení důchodu, prováděné ke dni 31. prosince 1956 podle dosavadních předpisů pro souběh důchodu s výdělkem, zaniká počínajíc splátkou důchodu splatnou v lednu 1957.

(3) Starobní důchod, na nějž vznikl nárok do 30. září 1956, náleží pracujícím důchodcům i za účinnosti tohoto zákona v plné výši. Za dobu zaměstnání, po kterou by podle § 10 odst. 4 a 5 náležel starobní důchod jen ve výši jedné třetiny, se nárok na tento důchod zvyšuje za každý rok zaměstnání o 2 %, 1,5 % nebo 1 % průměru hrubých ročních výdělků, které důchodce měl po 31. prosinci 1956, a to podle toho, v které pracovní kategorii byl v té době zaměstnán; ustanovení o novém vyměření starobního důchodu (§ 18) tu neplatí.

(4) Zjistí-li se přezkoumáním zdravotního stavu, že poživatel invalidního důchodu, na nějž vznikl nárok do 31. prosince 1956, je jen částečně invalidní, sníží se jeho dosavadní

důchod, čítajíc v to i nároky uvedené v §§ 83 a 84, na 60 % dosavadní výše; takto snížený důchod se posuzuje nadále jako částečný invalidní důchod podle tohoto zákona.

§ 83.

(1) Nároky získané ve veřejném pensijním zaopatření ke dni 31. března 1950 na zvýšení důchodů podle § 3 odst. 1 a 2 vl. nař. č. 113/1950 Sb., § 3 odst. 1 a 2 vl. nař. č. 114/1950 Sb. a § 7 odst. 1 a 2 vl. nař. č. 115/1950 Sb. se u důchodů, na něž vznikne nárok po 31. prosinci 1956, zachovávají v dosavadní výši, jestliže nepřevyšují 250 Kčs měsíčně, jde-li o důchod starobní nebo invalidní, a 125 Kčs měsíčně, jde-li o důchody pozůstalých; převyšuje-li dosavadní výše těchto nároků uvedené částky, zachovávají se ve výši jedné poloviny, nejméně však ve výši těchto částek. Zvýšení důchodu však nepřísluší k starobnímu důchodu, na něž vznikl nárok po 30. září 1956 a který náleží ve výši jedné třetiny (§ 10 odst. 4 a 5), ani k částečnému invalidnímu důchodu; tím není dotčeno ustanovení § 82 odst. 4.

(2) Nároky na nejnižší výměru důchodů, zajištěné předpisy § 6 odst. 1 vl. nař. č. 113/1950 Sb., § 6 odst. 1 vl. nař. č. 114/1950 Sb. a § 10 odst. 1 vl. nař. č. 115/1950 Sb., zůstávají nedotčeny; nepřísluší však, jde-li o starobní důchod, na něž vznikl nárok po 30. září 1956 a který náleží ve výši jedné třetiny (§ 10 odst. 4 a 5), ani jde-li o částečný invalidní důchod. Ustanovení § 82 odst. 4 není tím dotčeno.

§ 84.

(1) Ustanovení tohoto zákona se nedotýkají nároků, které byly upraveny vládním nařízením č. 18/1954 Sb., o úpravě nároků z dosavadního pensijního nadlepení.

(2) Důchody z pensijního nadlepení vyplácené ke dni 31. prosince 1956 po srážce daně ze mzdy se po tomto dni považují za důchody vyměřené ve výši, v níž byly takto vypláceny; důchody, na něž vznikne nárok za účinnosti tohoto zákona, se nezdaňují.

(3) Důchody z pensijního nadlepení nepřísluší k starobnímu důchodu, na něž vznikl nárok po 30. září 1956 a který náleží ve výši jedné třetiny (§ 10 odst. 4 a 5), ani k částečnému invalidnímu důchodu; tím není dotčeno ustanovení § 82 odst. 4.

(4) Důchody z pensijního nadlepení se nezapočítávají do nejvýše přípustné výměry starobního a invalidního důchodu (§ 19).

§ 85.

Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s Ústřední radou odborů vyhláškou v úředním listě podrobnosti k provedení tohoto dílu zákona. Přitom může stanovit odchylky od ustanovení § 81 odst. 1; může zejména stanovit, že se některé dávky téhož druhu slučují v jedinou dávku a za které dávky podle tohoto zákona se považují dávky poskytované podle dosavadních předpisů, avšak v tomto zákoně již neupravené.

Díl II.

Závěrečná ustanovení.

§ 86.

Zhodnocení různých druhů zabezpečení (zaopatření, pojištění).

Státní úřad sociálního zabezpečení v dohodě se zúčastněnými ústředními orgány vyhláškou v úředním listě

- a) stanoví, jak se zhodnotí zaměstnancům, členům jednotlivých zemědělských družstev, členům výrobních družstev a osobám samostatně hospodařícím doba jejich důchodového zabezpečení (pojištění) při přestupu do některého jiného druhu důchodového zabezpečení (pojištění) a jak se zhodnotí doba rozhodná pro nároky na důchodové zaopatření příslušníků ozbrojených sil při jejich přestupu do důchodového zabezpečení (pojištění).
- b) upraví souběh důchodů poskytovaných podle tohoto zákona s důchody náležejícími podle jiných předpisů, a to obdobně podle ustanovení § 44.

c) stanoví, které důchody poskytované podle jiných předpisů a za jakých podmínek se zvyšují obdobně podle ustanovení tohoto zákona o zvýšení starobního a invalidního důchodu (§§ 11 a 15), jestliže jejich poživatelé jsou zaměstnání.

§ 87.

Úprava pensijních nároků založených na závazcích rozpočtových a hospodářských organizací.

Vláda upraví nařízením pensijní nároky, které rozpočtové a hospodářské organizace státního a družstevního socialistického sektoru plní nebo jsou zavázány plnit podle smluvních ujednání se zaměstnanci nebo jako náhradu škody vzniklé na nárocích zaměstnanců z důchodového zabezpečení (pojištění).

§ 88.

Odstranění tvrdostí.

Předseda státního úřadu sociálního zabezpečení může odstraňovat tvrdosti, které by se vyskytly při provádění tohoto zákona.

§ 89.

Zrušení státní komise důchodového zabezpečení.

Státní komise důchodového zabezpečení zřízená ustanovením § 7 zákona č. 102/1951 Sb., o přebudování národního pojištění, se zrušuje.

§ 90.

Úprava pojištění (zabezpečení) členů družstev a osob samostatně hospodařících.

(1) Vláda upraví nařízením nemocenské a důchodové pojištění členů jednotných zemědělských družstev, nemocenské pojištění a důchodové zabezpečení členů výrobních družstev a důchodové pojištění jednotlivě hospodařících rolníků a jiných osob samostatně hospodařících; přitom může úpravu podrobností svěřit prováděcím předpisům.

(2) Proti rozhodnutím vrcholných orgánů výrobních družstev o pojištění, o vyměřovacím základě, o pojistném a o jiných otázkách pojistného poměru členů výrobních družstev lze podat opravný prostředek k lidovému soudu, v jehož obvodě člen družstva bydlí; přitom platí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující řízení ve sporech z pojištění zaměstnanců.

§ 91.

Zrušovací ustanovení.

(1) Zrušují se veškeré předpisy o věcech upravených tímto zákonem. Zejména se zrušují:

- a) zákon č. 164/1946 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické persekuce, ve znění čl. III. zákona č. 242/1949 Sb.,
- b) zákon č. 99/1948 Sb., o národním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, pokud upravuje důchodové pojištění, vyjma §§ 110 až 112,
- c) vládní nařízení č. 173/1949 Sb., o přestupech některých osob, vyňatých před 1. říjnem 1948 z pojistné povinnosti veřejnoprávního důchodového pojištění, do národního pojištění,
- d) vládní nařízení č. 174/1949 Sb., jímž se určuje, jakým způsobem se splňuje základní podmínka pro vznik nároků na dávky národního důchodového pojištění u sezónních zaměstnanců v zemědělství a lesnictví,
- e) vládní nařízení č. 30/1950 Sb., o přestupech mezi veřejným pensijním zaopatřením a národním (veřejnoprávním) důchodovým pojištěním a o přestupech ve veřejném pensijním zaopatření,
- f) vládní nařízení č. 44/1950 Sb., o některých přestupech v sociálním pojištění (zaopatření) před 1. říjnem 1948,
- g) vládní nařízení č. 49/1951 Sb., kterým se upravují některé nároky pracujících důchodců národního pojištění,

- h) zákon č. 102/1951 Sb., o přebudování národného pojištění, pokud upravuje důchodové zabezpečení,
- ch) vládní nařízení č. 101/1952 Sb., o úpravě podmínek pro trvání nároků na některé důchody z důchodového zabezpečení,
- i) vládní nařízení č. 22/1953 Sb., o úpravě důchodů z důchodového zabezpečení a zaopatření osob nepřátelských lidově demokratickému zřízení,
- j) vládní nařízení č. 25/1953 Sb., o přesunu působnosti v některých věcech důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění,
- k) ustanovení §§ 6 až 12 vládního nařízení č. 42/1953 Sb., o opatřeních v oboru mezd, důchodů a některých sociálních dávek v souvislosti se zrušením lístkového systému zásobování.

(2) Dokud nebudou vydány předpisy podle tohoto zákona, užije se dosavadních prováděcích předpisů, pokud nejsou v rozporu s tímto zákonem; podmínky a rozsah nároků upravených těmito dosavadními předpisy se však posuzují podle ustanovení tohoto zákona.

§ 92.

Účinnost.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1957; provedou jej všichni členové vlády.

Zápotocký v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Tesla v. r.

Kopecký v. r.

Uher v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Beran v. r.

Poláček v. r.

Jonáš v. r.

Barák v. r.

Reitmajer v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Škoda v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Bukal v. r.

Plojhar v. r.

Dvořák v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Bakuľa v. r.

generál plukovník Lomský v. r.

David v. r.

Dr. Neuman v. r.

Řuriš v. r.

Ouzký v. r.

Krajčír v. r.

Pospíšil v. r.

Krošnár v. r.

Ing. Púčik v. r.

Machačová v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Zatloukal v. r.

Seznam nemocí z povolání.

Příloha k § 16 odst. 3 zákona č. 55/1956 Sb.

Čís.	Nemoc z povolání	vzniklá v podnicích
1	Onemocnění z olova a jeho sloučenin	K č. 1—18: ve kterých látky vedle uvedené se vyrábějí, zpracovávají, používají nebo se vyskytují jako vedlejší výrobky či vůbec jinak
2	Onemocnění z fosforu a jeho sloučenin	
3	Onemocnění z fluoru a jeho sloučenin	
4	Onemocnění ze rtuti a jejích sloučenin	
5	Onemocnění z arsenu a jeho sloučenin	
6	Onemocnění z manganu a jeho sloučenin	
7	Onemocnění ze sírouhlíku	
8	Onemocnění ze sirovodíku	
9	Onemocnění z kysličníku uhelnatého	
10	Onemocnění z kyanových sloučenin	
11	Onemocnění z benzenu a jeho homologů	
12	Onemocnění z nitro- a amino- sloučenin benzenu nebo jeho homologů a jejich odvozenin	
13	Onemocnění z halogenisovaných uhlovodíků mastné řady	
14	Onemocnění z dusičných esterů glycerinu a dusičných esterů jiných látek mastné řady	
15	Onemocnění z látek bojových	
16	Onemocnění z ionisujícího záření a ze záření s obdobným účinkem	
17	Poškození elektromagnetickým zářením o vlnové délce řádu cm	
18	Onemocnění kožní rakovinou nebo kožními změnami, majícími sklon k přechodu v rakovinu, způsobená látkami vyvolávajícími rakovinu, kde škodlivina je v příčinné souvislosti s výkonem zaměstnání	
19	Kožní onemocnění účinkem škodlivin, která jsou v příčinné souvislosti s výkonem zaměstnání a kde onemocnění nutí ke změně zaměstnání	K č. 19 a 20: v nichž jsou zaměstnanci vydáni to- muto nebezpečí
20	Onemocnění rakovinou plic z radioaktivních látek nebo po- časný chorobný stav, který způsobuje odůvodněné pode- zření z tohoto onemocnění	
21	Onemocnění přenosnými a parazitárními nemocemi	Na všech zdravotnických pracoviš- tích, kde prokazatelný styk s in- fekčně nemocnými nebo s infekčním materiálem je součástí výkonu za- městnání
22	Nemoci přenosné se zvířat na lidi buď přímo nebo prostřed- nictvím přenašečů	v nichž jsou zaměstnanci vydáni to- muto nebezpečí anebo kde onemoc- nění vzniklo prokazatelně výkonem zaměstnání
23	Onemocnění vyvolané prací ve stlačeném vzduchu	v nichž se používá kesonů, potápě- cích zvonů nebo skafandrů
24	Onemocnění kostí, kloubů, svalů, cév a nervů končetin způ- sobené při práci otřesy o vysokých frekvencích	K č. 24—25: v nichž jsou zaměstnanci vydáni to- muto nebezpečí
25	Onemocnění dolních dýchacích cest a plic způsobené hliní- kovým prachem a prachem z hliníkových slitin (zpracování plic hliníkem — fibrosa plic)	

Čís.	Nemoc z povolání	vzniklá v podnicích
26	Onemocnění dolních cest dýchacích a plic z berylia a jeho sloučenin	K č. 26—28: v nichž jsou zaměstnanci vydáni to- muto nebezpečí
27	Onemocnění zaprášením plic prachem obsahujícím kysličník křemičitý (silikosa): a) při kterém jsou zjištěny typické rtg znaky a klinicko-funkcionální poruchy z tohoto onemocnění; poruchy funkce způsobené současnou inaktivní tuberkulosou se hodnotí tak, jakoby byly způsobeny silikosou b) ve spojení s aktivní tuberkulosou	
28	Onemocnění zaprášením plic asbestovým prachem (asbestosa): a) při kterém jsou zjištěny typické rtg znaky a klinicko-funkcionální poruchy z tohoto onemocnění, b) ve spojení s plicní rakovinou	
29	Onemocnění dolních dýchacích cest a plic škodlivými účinky Thomasovy moučky	jež dopravují nebo zpracovávají Thomasovu strusku nebo zpracovávají, uskladňují nebo dopravují Thomasovu moučku
30	Onemocnění z chromových sloučenin	v nichž se tyto sloučeniny vyrábějí, zpracovávají nebo kde se jich používá
31	Onemocnění hluchotou nebo těžkou nedoslýchavostí způsobenou hlukem	v nichž jsou zaměstnanci vydáni nadměrnému hluku
32	Onemocnění šedým zákalem	v nichž jsou zaměstnanci vydáni nadměrnému působení krátkovlnných tepelných paprsků
33	Onemocnění nystagmem v těžkých a složitých tvarech	v dolech
34	Onemocnění nervu loketního otlakem	v brusárnách skla
35	Rozedma plic foukačů skla	v nichž jsou zaměstnanci vydáni tomuto nebezpečí
36	Profesionální nedomykavost hlasivek nebo uzlíky na hlasivkách, nutící ke změně zaměstnání; u zpěváků a herců z povolání a učitelů	v divadlech a školách

OBSAH ZÁKONA.

Část první.	Úvodní ustanovení.	§§ 1—2
Část druhá.	Důchodové zabezpečení.	
	Díl I. Důchodové zabezpečení zaměstnanců.	
	Oddíl první. Základní ustanovení.	§§ 3—8
	Oddíl druhý. Dávky.	§§ 9—33
	Díl II. Důchodové zabezpečení příslušníků ozbrojených sil, kteří nejsou účastni důchodového zaopatření podle zvláštních předpisů.	§§ 34—38
	Díl III. Společná ustanovení o dávkách důchodového zabezpečení.	§§ 39—48
Část třetí.	Zabezpečení důchodců v nemoci.	§ 49
Část čtvrtá.	Sociální péče.	
	Všeobecné ustanovení.	§ 50
	Díl I. Péče o osoby se změněnou pracovní schopností.	§§ 51—60
	Díl II. Ústavní zaopatření.	§§ 61—63
	Díl III. Doplnková péče.	§ 64
	Díl IV. Péče o rodinné příslušníky osob povolaných ke službě v branné moci.	§ 65
	Díl V. Prováděcí předpisy.	§ 66
Část pátá.	Organisace a řízení.	
	Díl I. Organisace.	§§ 67—70
	Díl II. Řízení.	§§ 71—79
Část šestá.	Přechodná a závěrečná ustanovení.	
	Díl I. Přechodná ustanovení.	§§ 80—85
	Díl II. Závěrečná ustanovení.	§§ 86—92
Příloha.	Seznam nemocí z povolání.	k § 16 odst. 3.

56.

Vládní nařízení

ze dne 18. prosince 1956

o nemocenském a důchodovém pojištění členů jednotných zemědělských družstev a o důchodovém pojištění jednotlivě hospodařících rolníků a jiných osob samostatně hospodařících.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 90 zákona č. 55/1956 Sb., o sociálním zabezpečení (dále jen „zákon“):

§ 1.

Účel nařízení.

Účelem tohoto nařízení je zabezpečit členy jednotných zemědělských družstev, jednotlivě hospodařící rolníky a jiné osoby samostatně hospodařící pro případ stáří a invalidity, jejich rodinné příslušníky pro případ ztráty živitele a členy jednotných zemědělských družstev se společným hospodařením též pro případ nemoci.

Část první.

Nemocenské a důchodové pojištění členů jednotných zemědělských družstev se společným hospodařením (III. a IV. typu).

§ 2.

Osobní rozsah.

(1) Pojištění podle této části nařízení mohou být účastní jen členové jednotných zemědělských družstev III. a IV. typu (dále jen „družstva“, „družstevníci“).

(2) Za družstevníky se považují pro účely tohoto nařízení též osoby, které trvale v družstvu pracují a nejsou k družstvu v pracovním poměru ani jeho členy.

Nemocenské pojištění družstevníků.

§ 3.

Smlouva o nemocenském pojištění družstevníků.

(1) Družstvo může uzavřít s výkonným orgánem okresního národního výboru provádějícím sociální zabezpečení smlouvu o nemocenském pojištění družstevníků, kteří nejsou zaměstnanci v trvalém pracovním poměru

ani nepoživají starobní nebo invalidní (částečný invalidní) důchod z důchodového za zabezpečení (pojištění) nebo obdobné důchody podle zvláštních předpisů

(2) Družstevníkům, kteří jsou pojištěni podle smlouvy o nemocenském pojištění družstevníků, poskytují za podmínek stanovených smlouvou preventivní a léčebnou péči orgány zdravotní správy. Lázeňskou péči poskytuje zdravotní správa na vrub sociálního zabezpečení. Ostatní věcné, jakož i peněžité dávky uvedené ve smlouvě poskytují orgány sociálního zabezpečení.

(3) Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s ministerstvem zdravotnictví vyhláškou v úředním listě podrobnosti.

Důchodové pojištění družstevníků.

§ 4.

Osobní rozsah.

Družstevník, který není zaměstnancem v trvalém pracovním poměru ani nepoživá starobní nebo invalidní (částečný invalidní) důchod z důchodového zabezpečení (pojištění) nebo obdobné důchody podle zvláštních předpisů, je pojištěn na dávky důchodového pojištění uvedené v tomto nařízení.

§ 5.

Druhy dávek.

Z důchodového pojištění družstevníků se poskytují:

1. důchody:
 - a) starobní,
 - b) invalidní a částečný invalidní,
 - c) vdovský (vdovecký),
 - d) sirotčí;
2. dávky při pracovním úrazu;
3. výchovné;
4. zvýšení důchodu:
 - a) za každý rok práce v družstvu,
 - b) pro bezmocnost;
5. zabezpečení důchodců v nemoci.

§ 6.

Výše důchodu. Pojistné.

(1) Družstevník se může pojistit podle své volby na starobní (invalidní) důchod

ve výši měsíčně	za pojistné měsíčně
Kčs	Kčs
230	14
270	26
310	40
350	54
390	70
440	88

(2) Vláda může stanovit, že se družstevníci mohou pojistit i na vyšší důchody, než jsou uvedeny v odstavci 1, a určit pojistné.

(3) Volba výše pojištěného důchodu se provádí uzavřením smlouvy. Neuzavře-li družstevník smlouvu, je pojištěn na nejnižší důchod 230 Kčs měsíčně.

§ 7.

Všeobecné podmínky nároku na dávky

Dávky důchodového pojištění náležejí družstevníkovi, po případě jeho pozůstalým, jsou-li splněny podmínky pro nárok na tu kterou dávku a je-li splatné pojistné za celou dobu trvání pojištění zapláceno; pojistné dlužné za dobu nejvýše jednoho roku před vznikem nároku na dávku může však být dopláceno do šesti měsíců po vzniku tohoto nároku.

§ 8.

Starobní důchod.

(1) Starobní důchod náleží po dosažení věku 65 let družstevníkovi, který je pojištěn aspoň osm let, a družstevnici, která je pojištěna aspoň pět let, jestliže nepobírají invalidní důchod a

a) pracují v družstvu podle svých schopností nebo

b) jsou trvale neschopni práce v družstvu.

Splnění podmínky uvedené pod písm. a) se nevyžaduje, nemůže-li družstevník (družstevnice) pracovat v družstvu z vážných důvodů

(2) Starobní důchod náleží též družstevníkovi (družstevnici), který dosáhl věku 60 let, je pojištěn aspoň 20 let a splňuje ostatní podmínky uvedené v odstavci 1.

§ 9.

Invalidní a částečný invalidní důchod.

(1) Invalidní nebo částečný invalidní důchod náleží družstevníkovi, který získal potřebnou dobu pojištění (§ 10), jestliže se v době trvání pojištění nebo do dvou roků po jeho zániku stal pro trvalé zhoršení zdravotního stavu invalidním nebo částečně invalidním; částečný invalidní důchod však náleží, jen pracuje-li družstevník dále v družstvu podle svých schopností.

(2) Částečný invalidní důchod činí 60 % invalidního důchodu.

(3) Vláda stanoví, kdy se považuje družstevník za invalidního nebo částečně invalidního.

§ 10.

Potřebná doba pojištění.

(1) Doba pojištění potřebná pro nárok na invalidní důchod nebo částečný invalidní důchod činí u družstevníků ve věku

nad 20 let do 22 let	1 rok
nad 22 let do 24 let	2 roky
nad 24 let do 26 let	3 roky
nad 26 let do 28 let	4 roky
nad 28 let	5 let.

U družstevníků ve věku nad 28 let se doba pojištění potřebná pro nárok zjišťuje z posledních deseti let počítaných zpět od vzniku invalidity (částečné invalidity). Stal-li se družstevník invalidním nebo částečně invalidním před dosažením věku 20 let nebo následkem pracovního úrazu (hemoci z povolání), stačí i doba pojištění kratší než rok.

(2) Získal-li družstevník dobu pojištění v některém z věkových pásem (odstavec 1) a byl-li poté nepřetržitě pojištěn, považuje se za získanou dobu pojištění potřebná v nejbližší vyšším věkovém pásmu; do doby nepřetržitého pojištění se počítají též náhradní doby (§ 6 odst. 2 zákona).

(3) Doba, po kterou družstevník pobíral částečný invalidní důchod, se posuzuje pro vznik nároku na důchod podle tohoto nařízení jako doba pojištění.

(4) Doba pojištění potřebná pro nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod se po-

važuje vždy za získanou, jde-li o vdovu, která byla družstevnicí v době smrti svého manžela nebo se jí stala do jednoho roku po zániku nároku na vdovský důchod a byla poté nepřetržitě pojištěna až do dne, kdy se stala invalidní (částečně invalidní).

§ 11.

Důchody pozůstalých.

(1) Vdovský (vdovecký) a sirotčí důchod náleží pozůstalým po družstevníku za podmínek stanovených předpisy o sociálním zabezpečení (§§ 20, 21, 23 a 24 zákona).

(2) Důchody pozůstalých se vyměřují ze starobního, invalidního nebo částečného invalidního důchodu družstevníka, čítajíc v to i zvýšení důchodu podle § 12 odst. 2 a § 14.

(3) Vdovský (vdovecký) důchod činí 70 % důchodu družstevníka (odstavec 2). Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí čtvrtinu důchodu družstevníka, nejméně však 120 Kčs měsíčně; sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte činí polovinu důchodu družstevníka, nejméně však 200 Kčs měsíčně.

§ 12.

Dávky při pracovním úrazu.

(1) Družstevníkům a jejich rodinným příslušníkům poskytují orgány zdravotní správy při pracovním úrazu (nemoci z povolání) bezplatně preventivní a léčebnou péči.

(2) Vznikla-li invalidita (částečná invalidita) pracovním úrazem (nemoci z povolání), zvyšuje se invalidní důchod o 50 Kčs měsíčně a částečný invalidní důchod o 30 Kčs měsíčně.

(3) Zemřel-li družstevník nebo jeho rodinný příslušník následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání), může být poskytnuto osobám, které vypravily pohřeb, pohřebné.

(4) Pracovním úrazem je úraz, který družstevník utrpěl při provozu zemědělského závodu (družstevního nebo vlastního).

§ 13.

V ý c h o v n ě.

(1) Výchovné náleží na každé dítě (§ 24 zákona) poživatel starobního, invalidního nebo částečného invalidního důchodu, které by mělo při úmrtí družstevníka nárok na

sirotčí důchod. Výchovné nenáleží na dítě, které požívá sirotčí důchod.

(2) Výchovné činí měsíčně na jedno dítě 70 Kčs, na dvě děti 170 Kčs, na tři děti 310 Kčs, na čtyři děti 490 Kčs a zvyšuje se na každé další dítě o 220 Kčs měsíčně.

(3) Výchovné náleží do skončení povinné školní docházky dítěte a poté za stejných podmínek jako sirotčí důchod.

(4) Jinak platí o výchovném předpisy o sociálním zabezpečení (§ 30 zákona).

§ 14.

Z v ý š e n í d ů c h o d u.

Důchod, na nějž je družstevník pojištěn (§ 6), se zvyšuje o 1 % za každý rok práce v družstvu.

§ 15.

Z v ý š e n í p r o b e z m o c n o s t.

Důchody mohou být zvýšeny pro bezmocnost důchodce až o polovinu za podmínek stanovených předpisy o sociálním zabezpečení (§ 31 zákona).

§ 16.

S o c i á l n í f o n d.

(1) Zabezpečení družstevníků nemocenským a důchodovým pojištěním podle tohoto nařízení se nadleňuje z prostředků sociálního fondu družstva. Orgány sociálního zabezpečení jsou nápomocny družstvům při zakládání sociálních fondů a při plnění úkolů souvisejících s hospodařením s prostředky sociálního fondu.

(2) Státní úřad sociálního zabezpečení může stanovit v dohodě s ministerstvem zemědělství a lesního hospodářství podrobnosti.

§ 17.

P o j i s t n ě d ů c h o d o v ě h o p o j i š t ě n í.

(1) Pojistné za uplynulý měsíc je splatné do 15. dne následujícího měsíce. Orgány sociálního zabezpečení mohou povolit, aby pojistné bylo odváděno v jiných než měsíčních lhůtách.

(2) Pojistné hradí družstevník.

(3) Pojistné vybírá a odvádí družstvo.

(4) Platební výměr na pojistné a na penále nebo výkaz nedoplatků jsou exekučním titulem pro soudní nebo správní exekuci a jsou vykonatelné, jestliže od jejich doručení uply-

nulo 15 dnů. Doložku vykonatelnosti připojí orgán sociálního zabezpečení.

§ 18.

Prováděcí předpisy.

Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví vyhláškou v úředním listě podrobnosti o důchodovém pojištění družstevníků, zejména o tom, kdy pojištění vzniká a zaniká, kdy se má považovat pracovní poměr družstevníka, který je zároveň zaměstnancem, za trvalý (§ 4), jak se stanoví nároky při změně smlouvy o výši pojištěného důchodu, za jakých podmínek si družstevník může volit pojištění na důchod podle tohoto nařízení i za dobu pojištění ze samostatné činnosti před vstupem do družstva, za jakých podmínek a jaké dávky se poskytují při pracovním úrazu rodinným příslušníkům družstevníků, kteří nejsou členy družstva, a důchodcům, kteří v družstvu pracují, a jak družstvo přihlašuje družstevníky k důchodovému pojištění.

Část druhá.

Důchodové pojištění jednotlivě hospodařících rolníků a ostatních osob samostatně hospodařících, členů jednotných zemědělských družstev I. a II. typu a spolupracujících členů rodin.

§ 19.

Rozsah platnosti.

(1) Osoby samostatně hospodařící a spolupracující členové jejich rodin jsou pojištěni na dávky důchodového pojištění podle tohoto nařízení, pokud nejsou zaměstnanci v trvalém pracovním poměru ani nepožívají starobní nebo invalidní (částečný invalidní) důchod z důchodového zabezpečení (pojištění) nebo obdobné důchody podle zvláštních předpisů.

(2) Osobami samostatně hospodařícími jsou osoby, které jsou výdělečně a osobně činny na vlastní vrub, zejména jednotlivě hospodařící rolníci, živnostníci a soukromí učitelé. Za jednotlivě hospodařící rolníky se považují pro účely tohoto nařízení též členové jednotných zemědělských družstev I. a II. typu.

(3) Spolupracujícími členy rodiny jsou rodiče, tchán, tchyně, zeť, ovdovělá snacha, družka, sourozenci a děti od skončení povin-

né školní docházky, jestliže žijí s osobou samostatně hospodařící ve společné domácnosti, trvale se účastní její výdělečné činnosti, nahrazují jinak nezbytnou cizí pracovní sílu a nepodléhají pojištění již jako zaměstnanci nebo osoby samostatně hospodařící.

(4) Manželka osoby samostatně hospodařící nebo spolupracujícího člena rodiny není pojištěna jako osoba samostatně hospodařící nebo spolupracující člen rodiny pro svou účast na výdělečné činnosti osoby samostatně hospodařící.

(5) Ustanovení §§ 20 až 31 a § 35 o důchodovém pojištění osob samostatně hospodařících platí též pro spolupracující členy rodin, pokud se v nich nestanoví jinak.

§ 20.

Druhy dávek.

Z důchodového pojištění osob samostatně hospodařících se poskytují:

1. důchody:
 - a) starobní,
 - b) invalidní,
 - c) vdovský (vdovecký),
 - d) sirotčí;
2. dávky při pracovním úrazu;
3. výchovné;
4. zvýšení důchodu pro bezmocnost;
5. bezplatné ošetřování dětí osob samostatně hospodařících v nemocnici;
6. zabezpečení důchodců v nemoci.

§ 21.

Všeobecné podmínky nároku na dávky.

(1) Dávky důchodového pojištění náleží osobě samostatně hospodařící, po případě jejím pozůstalým, jsou-li splněny podmínky pro nárok na tu kterou dávku a je-li splatné pojistné za celou dobu trvání pojištění zapláceno; pojistné dlužné za dobu nejvýše půl roku před vznikem nároku na dávku může však být dopláceno do tří měsíců po vzniku tohoto nároku.

(2) Za minulou dobu náleží dávky důchodového pojištění nejvýše za dobu dvou měsíců před uplatněním nároku.

§ 22.

Starobní důchod.

(1) Starobní důchod náleží osobě samostatně hospodařící po dosažení věku 65 let, je-li pojištěna alespoň 8 let, nepožívá invalidní důchod a zanechala výdělečné činnosti se souhlasem výkonného orgánu místního národního výboru; splnění podmínky zanechání výdělečné činnosti se nevyžaduje, jestliže osoba samostatně hospodařící dosáhla věku 70 let, a jde-li o ženu, 65 let.

(2) Starobní důchod náleží spolupracujícímu členu rodiny po dosažení věku 65 let, je-li pojištěn alespoň 8 let a nepožívá invalidní důchod.

při průměrném ročním vyměřovacím základu Kčs	do 6 let pojištění Kčs měsíčně	po 6 letech pojištění Kčs měsíčně	po 8 letech pojištění Kčs měsíčně	po 10 letech pojištění Kčs měsíčně
do 2.100	210	230	230	230
od 2.101 do 3.300	225	245	260	270
od 3.301 do 4.500	234	260	276	294
od 4.501 do 5.700	243	269	296	318
od 5.701 do 7.800	252	284	314	340
od 7.801 do 10.200	261	299	336	370
nad 10.200	270	308	350	390

§ 25.

Důchody pozůstalých.

(1) Vdovský (vdovecký) a sirotčí důchod náleží pozůstalým po osobě samostatně hospodařící za podmínek stanovených předloisy o sociálním zabezpečení (§§ 20, 21, 23 a 24 zákona).

(2) Důchody pozůstalých po osobě samostatně hospodařící se vyměřují ze starobního (invalidního) důchodu, čítajíc v to i zvýšení důchodu (§ 26 odst. 2).

(3) Vdovský (vdovecký) důchod činí 70 % důchodu osoby samostatně hospodařící (odstavec 2). Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí čtvrtinu důchodu osoby samostatně hospodařící, nejméně však 120 Kčs měsíčně; sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte činí polovinu důchodu osoby samostatně hospodařící, nejméně však 200 Kčs měsíčně.

§ 26.

Dávky při pracovním úrazu.

(1) Jednotlivě hospodařícím rolníkům, spolupracujícím členům jejich rodin a rodinným

§ 23.

Invalidní důchod.

(1) Invalidní důchod náleží osobě samostatně hospodařící, která získala potřebnou dobu pojištění, jestliže se v době trvání pojištění nebo do dvou roků po jeho zániku stala pro trvalé zhoršení zdravotního stavu invalidní.

(2) Vláda stanoví, kdy se považuje osoba samostatně hospodařící za invalidní.

(3) Ustanovení § 10 platí obdobně.

§ 24

V ý š e d ů c h o d u.

Invalidní (starobní) důchod osoby samostatně hospodařící činí:

příslušníkům poskytují orgány zdravotní správy bezplatně preventivní a léčebnou péči při pracovním úrazu (nemoci z povolání). Pracovním úrazem je úraz, který se přihodil při provozu zemědělského závodu.

(2) Jednotlivě hospodařícím rolníkům a spolupracujícím členům rodin osob samostatně hospodařících, kteří se stali následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání)

a) invalidními, může být invalidní důchod zvýšen o 50 Kčs měsíčně,

b) částečně invalidními, může být poskytnut částečný invalidní důchod ve výši 60 % invalidního důchodu spolu se zvýšením o 30 Kčs měsíčně.

(3) Zemřel-li jednotlivě hospodařící rolník, spolupracující člen jeho rodiny nebo jeho rodinný příslušník následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání), může být poskytnuto osobám, které vypravily pohřeb, pohřebné.

(4) Vláda stanoví, kdy se považuje jednotlivě hospodařící rolník a spolupracující člen

rodiny osoby samostatně hospodařící za invalidního nebo částečně invalidního následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání).

(5) Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví, jaké dávky a za jakých podmínek se poskytují rodinným příslušníkům rolníků a spolupracujících členů jejich rodin při pracovním úrazu.

§ 27.

V ý c h o v n ě.

Výchovné náleží na každé dítě poživatele starobního nebo invalidního důchodu, které by mělo při úmrtí osoby samostatně hospodařící nárok na sirotčí důchod (§ 24 zákona); jinak platí o poskytování výchovného ustanovení platná v důchodovém pojištění družstevníků (§ 13).

§ 28.

Z v y š e n í p r o b e z m o c n o s t.

Důchody osob samostatně hospodařících mohou být zvýšeny pro bezmocnost důchodce až o polovinu za podmínek stanovených předpisy o sociálním zabezpečení (§ 31 zákona).

§ 29

B e z p l a t n ě o š e t ř o v á n í d ě t í o s o b s a m o s t a t n ě h o s p o d a ř í c í c h v n e m o c n í c í.

(1) Dětem osob samostatně hospodařících mladším 15 let poskytuje stát podle předpisů o preventivní a léčebné péči bezplatně ošetřování po dobu jejich pobytu v nemocnici vedle jiných dávek poskytovaných podle uvedených předpisů.

(2) Ministerstvo zdravotnictví může v dohodě se státním úřadem sociálního zabezpečení stanovit podrobnosti.

§ 30.

P o j i s t n ě.

(1) Roční vyměřovací základ u jednotlivě hospodařících rolníků, z něhož se vyměřuje pojistné, určí státní úřad sociálního zabezpečení vyhláškou v úředním listě se zřetelem na rozlohu pozemků, výrobní oblast, bonitu a kulturu půdy a způsob hospodaření; roční vyměřovací základ u ostatních osob samostatně hospodařících se určí pevnými částka-

mi se zřetelem na mzdu odborného zaměstnance v obdobném postavení.

(2) Pojistné za pojištění osob samostatně hospodařících činí 10 % a za pojištění spolupracujících členů rodiny 11 % vyměřovacího základu; na úhradu dávek preventivní a léčebné péče poskytovaných jednotlivě hospodařícím rolníkům, spolupracujícím členům jejich rodin a rodinným příslušníkům při pracovním úrazu (§ 26) se platí přírážka k pojistnému.

(3) Osoba samostatně hospodařící, která je výdělečně činná na vlastní vrub, platí pojistné za sebe a spolupracujícího člena rodiny.

(4) Ustanovení § 17 odst. 1 a 4 platí obdobně.

§ 31.

P r o v á d ě c í p ř e d p í s y.

Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví vyhláškou v úředním listě podrobnosti o provádění důchodového pojištění osob samostatně hospodařících, zejména o tom, kdy se má považovat pracovní poměr osoby, která je zároveň zaměstnancem, za trvalý (§ 19 odst. 1), kdo se považuje v pochybných případech za osobu výdělečně činnou na vlastní vrub (§ 19 odst. 2), kdy pojištění vzniká a kdy zaniká a kdy ručí za pojistné manželka nebo spolupodnikatel.

Č á s t t ř e t í.

Z a b e z p ě c e n í d ů c h o d c ů v n e m o c i.

§ 32.

(1) Důchodci, kterým byl přiznán důchod podle tohoto nařízení, a jejich rodinní příslušníci mají nárok na preventivní a léčebnou péči. Náleží jim též dávky obdobné věcným dávkám poskytovaným podle předpisů o nemocenském pojištění zaměstnanců; z peněžitých dávek jim náleží podpora při narození dítěte a pohřebné.

(2) Preventivní a léčebnou péči poskytují bezplatně orgány zdravotní správy. Lázeňskou péči poskytuje zdravotní správa na vrub sociálního zabezpečení. Ostatní věcné, jakož i peněžité dávky poskytují orgány sociálního zabezpečení.

(3) Státní úřad sociálního zabezpečení stanoví v dohodě s ministerstvem zdravotnictví vyhláškou v úředním listě podrobnosti.

(4) Ustanovení předchozích odstavců se nevztahují

a) na důchodce, kteří jsou z důvodu své pracovní činnosti pojištěni pro případ nemoci a mateřství, ani na jejich rodinné příslušníky.

b) na osoby, které jsou účastny vojenské nemocenské péče.

Část čtvrtá.

Přechodná ustanovení.

§ 33.

Vyplácené dávky.

(1) Dávky, na něž vznikl nárok do 31. prosince 1956 podle dosavadních předpisů o důchodovém pojištění členů jednotných zemědělských družstev, osob samostatně výdělečně činných a spolupracujících členů rodin, se považují za dávky podle tohoto nařízení.

(2) Další trvání nároků na starobní a invalidní důchody přiznané podle předpisů zrušených tímto nařízením se posuzuje podle ustanovení tohoto nařízení; byla-li však získána doba pojištění potřebná pro nárok na důchod podle dosavadních předpisů, považuje se pro trvání nároku na důchod za získanou i doba pojištění potřebná podle tohoto nařízení.

(3) Úrazové důchody poskytované podle dosavadních předpisů mohou být sníženy nebo odňaty jen pokud by to připouštěly dosavadní předpisy.

(4) Nárok na vdovský důchod náležející ke dni 31. prosince 1956 náleží vdově nadále i po tomto dni, jestliže nejpozději do 31. prosince 1956 dosáhla věku 45 let.

(5) Výchovné náležející k vdovskému důchodu na jednostranně osiřelé dítě se považuje za sirotčí důchod podle tohoto nařízení; náleží-li výchovné na více dětí, stanoví se výše jejich sirotčích důchodů poměrným dílem z úhrnu výchovného.

(6) Dávky vyplácené ke dni 31. prosince 1956 po srážce daně ze mzdy se po tomto dni

považují za dávky vyměřené ve výši, v níž byly takto vypláceny.

(7) Státní úřad sociálního zabezpečení může stanovit vyhláškou v úředním listě podrobnosti.

§ 34.

Z h o d n o c e n í p o j i š t ě n í o s o b s a m o s t a t n ě v ý d ě l e č n ě č i n n ý c h , k t e r é z a n i k l o k 30. z á ř í 1952.

Vznikne-li zaměstnanci, který byl pojištěn do 30. září 1952 též jako osoba samostatně výdělečně činná, nárok na dávky důchodového zabezpečení, hledí se při stanovení průměrného ročního výdělku též k vyměřovacím základům ze samostatné výdělečné činnosti konané do tohoto dne, je-li z nich splatné pojistné zapláceno nejpozději ve lhůtě stanovené tímto nařízením (§ 21 odst. 1).

Závěrečná ustanovení.

§ 35.

Pokud se v tomto nařízení nestanoví jinak, platí pro důchodové pojištění družstevníků a osob samostatně hospodařících přiměřeně ustanovení zákona:

1. o době zaměstnání,
2. o přerušení zaměstnání,
3. o pracovním úrazu,
4. o vzniku a zániku nároku na dávky,
5. o povinnostech důchodce,
6. o změně dávky a jejím vrácení,
7. o omezení výplaty dávek,
8. o výplatě dávek jiné osobě,
9. o souběhu nároků na důchody,
10. o způsobu výplaty dávek,
11. o neplatnosti některých právních jednání,
12. o promlčení nároku,
13. o vynětí z daňové povinnosti,
14. o sociální péči,
15. o organizační a řízení,
16. o odstranění tvrdostí

a předpisy vydané k provedení těchto ustanovení.

§ 36.

(1) Vládní nařízení č. 46/1952 Sb., o úpravě národního důchodového pojištění členů jednotných zemědělských družstev, osob samostatně výdělečně činných a spolupracujících členů rodin, se zrušuje.

(2) Dokud nebudou vydány předpisy podle tohoto nařízení, užíje se dosavadních prováděcích předpisů, pokud nejsou v rozporu s tímto nařízením.

§ 37.

Účinnost.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1957; provede je předseda státního úřadu sociálního zabezpečení v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Široký v. r.

57.

Vládní nařízení

ze dne 18. prosince 1956

o nemocenském pojištění a důchodovém zabezpečení členů výrobních družstev.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 90 zákona č. 55/1956 Sb., o sociálním zabezpečení:

§ 1.

Účel nařízení.

Účelem tohoto nařízení je zabezpečit členy výrobních družstev pro případ nemoci (nemocenské pojištění) a pro případ stáří, invalidity a ztráty živitele (důchodové zabezpečení).

§ 2.

Osobní rozsah.

Toto nařízení se vztahuje na členy výrobních družstev (dále jen „družstva“) a jejich rodinné příslušníky.

§ 3.

Věcný rozsah.

Nestanoví-li toto nařízení dále jinak, platí o nemocenském pojištění členů družstev a jejich rodinných příslušníků přiměřeně předpisy o nemocenském pojištění zaměstnanců a o jejich důchodovém zabezpečení přiměřeně předpisy o sociálním zabezpečení.

Nemocenské pojištění.

§ 4.

Orgány provádějící nemocenské pojištění.

(1) Nemocenské pojištění členů družstev provádí Ústřední svaz výrobních družstev a jemu podřízené družstevní organizace a družstva.

(2) O dávkách nemocenského pojištění členů družstev rozhoduje zvláštní orgán vytvořený z těchto členů.

§ 5.

Opravné řízení v nemocenském pojištění.

Z rozhodnutí o dávce nemocenského pojištění (§ 4 odst. 2) lze se odvolat ke krajskému svazu výrobních družstev a z jeho rozhodnutí k Ústřednímu svazu výrobních družstev; rozhodnutí tohoto svazu je konečné.

Úkoly družstva v důchodovém zabezpečení.

§ 6.

Družstvo plní v důchodovém zabezpečení svých členů úkoly, které předpisy o sociálním zabezpečení ukládají zaměstnavatelům.

Prováděcí předpisy.

§ 7.

Podrobnosti k provedení tohoto nařízení stanoví vyhláškou v úředním listě

- Ústřední svaz výrobních družstev v dohodě s Ústřední radou odborů, pokud jde o nemocenské pojištění členů výrobních družstev,
- státní úřad sociálního zabezpečení, pokud jde o jejich důchodové zabezpečení.

§ 8.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1957; provedou je předseda vlády a předseda státního úřadu sociálního zabezpečení.

Široký v. r.